

Uitgave: de Imkersbond ABTB en de Nederlandse Bijenhoudersvereniging

15-5
mei
2006

bijen

MAANDBLAD VOOR IMKERS

Maandblad voor imkers ISSN 0926-3357

Jaargang 15, nummer 5, mei 2006

Uitgegeven door de Imkersbond ABTB en de Nederlandse Bijenhoudersvereniging (NBV)

Hoofdredacteur mw. M.L. Boerjan

Redactie O. Bakker, P. Elshout, M.J. van Iersel, mw A. Schoots en T. Thissen.

Vaste medewerkers mw. N. de Jong, D. van Leeuwen, A. Neve, H. Oude Essink en K. Zoet.

Redactiesecretaris mw. M.J.E.M. Canters

Postbus 90, 6720 AB Bennekom Telefoon 0317 42 24 22

Telefax 0317 42 41 80, e-mail redactie@vbbn.nl

Financiële administratie

Spoorlaan 350, 5038 CC Tilburg, telefoon 013-58 36 350

Bankrelatie RABO-bank Tilburg, rekeningnummer

18.52.12.077, (niet voor contributie NBV) ten name van

'Bijen'.

NBV Betaling contributie 2006 Postbankrekening: 84 68 01

'Bijen' verschijnt 11 keer per jaar omstreeks de 15e van de maand (de juli- en augustusnummers worden gecombineerd).

Opplage 7.300

Tarieven voor handelsadvertenties: op aanvraag bij de redactiesecretaris.

Niet-commerciële advertenties in 'Vraag en aanbod':

€ 10, per 20 woorden, elk extra woord € 0,25

Betaling bij opgave.

Alle in 'Bijen' gepubliceerde meningen en inzichten blijven voor rekening van de auteurs. De redactie houdt zich het recht voor de bijdragen in te korten of te redigeren.

Overname van artikelen en illustraties alleen met toestemming van de redactie en dan met bronvermelding.

Kopij, opgave en betaling van advertenties moeten uiterlijk zes weken vóór de datum van verschijning aan de redactiesecretaris worden opgestuurd. Tekst bij voorkeur via E-mail insturen. Zo mogelijk met foto's of dia's (niet digitaal). Subverenigingen die een cursus organiseren wordt verzocht hierover beknopte informatie aan de redactiesecretaris te sturen.

Vormgeving en opmaak Grafisch Atelier Wageningen

Druk Drukkerij Modern b.v., Bennekom

Voorplaat appelbloesem, Arjen Neve

De bij en haar Tom-Tom.....Onno Bakker 123

Plant en bij

Bijenplant in beeldArjen Neve 126

Uit de imkergemeenschap

Van imker tot imker.....Ko Zoet 128

Tips voor mei-juni.....Marleen Boerjan 130

Imkerervaringen.....Dick van Leeuwen 131

Bijgezondheid

Geef darrenbroed een 'tweede kans'Peter Elshout 132

Uit de imkergemeenschap

Bijdans: imkerij en fruituinHerman Arts 134

Mijn vrouw is imker.....Cor Willems 136

De lezer schrijft

VindingA. Kuipers 137

Kunstraat voor hoger doelMinne Bonnema 137

Uit de imkergemeenschap

De Nederlandse Bijenhouders Vereniging een feit 138

Geslaagde Open Dag Propol.....Pim Lemmers 140

Oproep aan fotograferende bijenliefhebbers 141

Pas op met koninginnengelei!Klaus Nowotnick 141

Bijgezondheid

Bijensterfte en hoe nu verder.....Romée van der Zee 142

De thermosublimator.....Peter Elshout 144

Boekbespreking

Erica Bänziger, Het gouden honingboekTon Thissen 145

Organisaties

Bedrijfsraad Bestuivingsregeling 2006 24

VBBN-ZLTO Informatiebulletin nummer 6 24

ABTB Bij gepraat (48) 146

VBBN Uit het hoofdbestuur 147

Aanvragen voor Dick Vunderinkfonds 148

Kalender 150

Cursussen..... 150

Vraag en aanbod..... 151

Foto van de maand.....W. Offenbergh 152

Van de redactie

De Nederlandse Bijenhouders Vereniging (NBV) is per 1 april 2006 een feit, een foto-rapportage van de besluitvormende vergaderingen is te vinden in dit nummer van BIJEN. Bij een nieuwe vereniging hoort een nieuw ledenblad met een nieuwe opmaak en een nieuwe (nog onbekende) naam. Denkt u dat u een geschikte naam hebt bedacht, stuur deze naar de redactiesecretaris. Het nieuwe ledenblad krijgt niet alleen een nieuwe naam maar ook een nieuwe moderne opmaak met veel illustraties: in dit nummer een oproep aan fotograferende leden. Met een bespreking van de bijensterfte in het voorjaar van 2006 blijft BIJEN niet achter op de communicatiemedia televisie, radio en dagbladen. In het aprilnummer stond het verslag van een PPO-onderzoek naar de bijensterfte in 2005. In dit nummer introduceert Romée van der Zee haar kastkaartproject met behulp waarmee zij gegevens van imkers verzamelt. Op basis van deze gegevens worden epidemiologische modellen ontworpen waarmee een voorspelling kan worden gedaan over de omstandigheden waaronder wij een verhoogde bijensterfte kunnen verwachten. De laatste gegevens hebben we in dit nummer verwerkt.

Marleen Boerjan

De bij en haar Tom-Tom

Onno Bakker

Hogere dieren, waaronder de mens, zijn in staat een kaart in hun hoofd te hebben van hun omgeving (een zogenaamde mentale kaart). Op die manier kunnen ze langs nieuwe wegen op hetzelfde punt uit te komen. Van ongewervelden is lang gedacht dat ze bepaalde aanknopingspunten alleen maar in een route-specifieke volgorde kunnen onthouden. Dit betekent dat ze alleen maar op één bepaalde manier bij hun doel kunnen komen. Uit recente proeven blijkt echter dat bijen toch ook in staat zijn een mentale kaart van hun omgeving te vormen.

Bijen verkennen hun omgeving door oriëntatievluchten en het zou kunnen dat ze tijdens deze vluchten een soort kaart van de omgeving in hun geheugen prenten. De vraag is echter wat voor soort kaart dit is. Daarom is de manier waarop insecten hun plaats bepalen in hun omgeving een continue bron van discussie. Een paar jaar geleden werd nog met stelligheid geconcludeerd dat insecten bakens in hun omgeving gebruiken om hun te vertellen welke opdracht ze daar moeten uitvoeren (b.v. zoveel naar links of rechts), in plaats dat het baken hun vertelt waar ze zijn. Een insect is dus volgens deze onderzoekers niet in staat positie te bepalen aan de hand van een totaaloverzicht (de mentale kaart) van de omgeving. Hogere dieren kunnen dit wel en dit verschil tussen hogere dieren en ongewervelden wordt wel een dichotomie (= tweedeling) genoemd. Het verschil zit hem er dus in dat in het ene geval de bij pas weet wat ze doen moet als ze het baken tegenkomt terwijl ze in het andere geval weet waar het baken staat in de omgeving van de kast. Dit is uit te leggen met het volgende voorbeeld. In figuur 1 is een omgeving te zien van een bijenkast (K). De bijen zijn getraind op een voedselbron op plaats A. Het insect zou dan A slechts herkennen aan een specifiek patroon van bakens onderweg (b.v. bomen, rotsen etc.). Wordt het insect dan naar B verplaatst dan zou het in het beste geval de bakens rondom B herkennen als een andere route en op basis hiervan wel weer naar de kast kunnen vliegen. Het insect zou op deze manier slechts van B naar A kunnen komen via de kast en niet rechtstreeks. Een hoger dier daarentegen is in staat om op basis van de bakens die worden waargenomen rondom B de positie van A te bepalen met behulp van de mentale kaart en dan

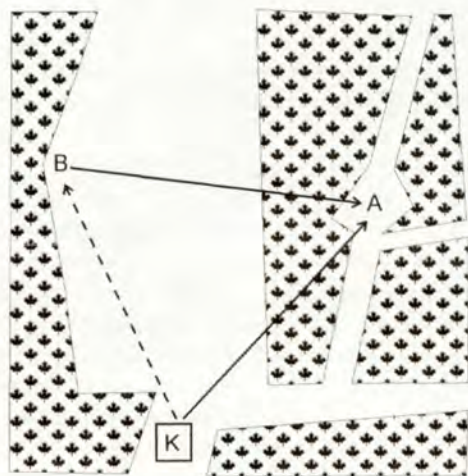
vanuit B gelijk naar A te gaan, zonder dat dit ooit eerder is gebeurd.

De proeven van Von Frisch

Von Frisch heeft veel bekende proeven gedaan aan de invloed van de stand van de zon en de polarisatie van het licht op het richtinggevoel van de bij. Hieruit bleek dat de bijen op langere afstanden gebruik maken van de stand van de zon om zich te oriënteren en door de polarisatie van het zonlicht in de lucht een indruk krijgen van het verloop van de tijd.

Naast deze experimenten heeft Von Frisch ook gekeken naar het effect van bakens op het oriëntatievermogen van de bijen. Eén soort baken is bijvoorbeeld een bosrand. Von Frisch ontdekte dat wanneer de bosrand minder dan ongeveer 200 m van de kast verwijderd is de bijen de kompasrichting van de rand gebruiken om naar hun voedsel te komen. Bijen die eerst waren getraind op een voedselbron ten zuiden van de kast die ze konden bereiken door langs de bosrand (met richting noord-zuid) te vliegen, bleven langs de bosrand vliegend hun voedsel zoeken ook al lag de rand nu in de oost-west richting. Wel is het zo dat wanneer het bos verder weg staat (meer dan 200 m) zij zich gaan oriënteren op de zon. Dit soort continue bakens (bosrand, weg, waterkant) hebben dus een grote invloed op de richting waarin de bijen voedsel zoeken na ver-

123

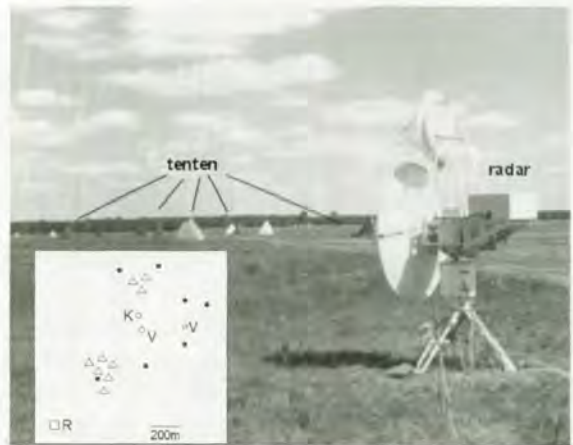
Figuur 1. Trainingsopstelling van Gould. Zie de tekst voor de uitleg. De stippellijn geeft de verplaatsing van de bijen in het donker aan.

plaatsing. Andere bakens zijn bijvoorbeeld huizen of (groepjes) bomen. Deze hebben geen sterke invloed op de richting waarin de bijen hun voedsel zoeken. Ook ontdekte Von Frisch dat bijen de positie van de kast of het voedsel bepalen bij vertrek en niet bij aankomst. Geen van deze experimenten leidde er echter toe bijen een mentale kaart toe te dichten.

De twijfel van Gould

De bekende bijenwetenschapper Gould kwam in 1986 met resultaten die twijfel deden rijzen bij het tot dan toe algemeen geaccepteerde idee dat insecten geen mentale kaart hadden. Hij had proeven gedaan met bijen in een opstelling zoals hierboven beschreven (figuur 1). De bijen werden gevangen op het moment dat ze de kast verlieten, vervoerd in het donker (zodat ze zich geen idee konden vormen van de richting waarin ze werden verplaatst) en daarna op punt B (160m van de kast) losgelaten. Vanuit dit punt was het niet mogelijk voor de bij om de kast of de voedselbron te zien, dus de werkster kon niet op zicht naar één van de twee vliegen. De bijen vertrokken niet in een willekeurige richting (wat zou betekenen dat ze gedesoriënteerd waren) of in hun originele richting, die van de kast naar punt A (210°, wat zou betekenen dat ze niet door hadden dat ze waren verplaatst). Nee, de losgelaten bijen vertrokken in één bepaalde richting van ongeveer 330° en hieruit volgt dat wanneer Gould bijen lost liet op punt B ze direct naar A vlogen. Dit kon onder andere ook worden aangetoond door de vliegtijd te meten. Losgelaten bij B kwamen ze 22 seconden later aan bij A. Dit kon alleen maar als ze direct van B naar A waren gevlogen want hadden ze dit gedaan via de kast, dan had dat 45 seconden gekost.

Verder kwam ook naar voren dat de bijen ook op grotere afstand nog in staat zijn zich onmiddellijk te oriënteren. Alleen wanneer ze bijna 5 km verderop werden losgelaten (en dus buiten het hun bekende gebied) vlogen ze in alle richtingen weg en geen van deze bijen kwam aan bij de kast of de voedselbron. Op basis van deze proeven en de daarbij horende controles concludeerde Gould dan ook dat bijen wel degelijk een soort mentale kaart hebben. Verder bewijs hiervoor komt van het volgende experiment. Gould traint een deel van de bijen uit een kast op een voedselbron aan de oever van een meer. De andere helft werd getraind op een voedselbron op een bootje in het meer. De bijen die deelnamen aan de dansen van de op het bootje getrainde werksters hadden er geen behoefte aan voer te gaan halen op het water. Op hetzelfde moment had de andere groep

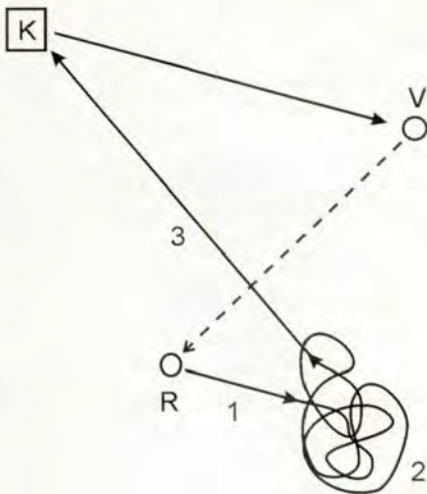
Figuur 2 .Testopstelling van Menzel. Op de foto vooraan de radar, daarachter de gekleurde tenten. In de inzet is een schema van de opstelling te zien. K=kast, V=voedselbron, R=radar. De zwarte stippen zijn de plaatsen vanwaar de bijen werden losgelaten. De driehoeken zijn de tenten.

werksters geen probleem hun zusters te interesseren voor de bron op de oever. Pas toen het bootje met het voer aan de andere oever lag kwamen ook hier weer bijen op af. Dus zegt Gould, als je aanneemt dat de bijen weten dat er water ligt (door hun kaart in het geheugen) geloven ze niet dat daar voedsel te halen valt, en gaan ze dus ook niet.

Recent onderzoek met radar

De oplossing van het probleem met de 'kaart' is dichterbij gekomen dankzij proeven die onlangs zijn uitgevoerd door onderzoekers uit Duitsland en Engeland. Zoals eerder beschreven (BIJEN 14(11): 291-292 (2005)) is ook hierbij gebruik gemaakt van de harmonische radar. De bijen waren uitgerust met de bekende 'antenne' en konden zo gedurende de gehele vlucht gevolgd worden.

Het landschap waarin de kast was geplaatst was een groot weidegebied en had dus geen bijzondere kenmerken, ook niet aan de horizon (zie de paragraaf over Von Frisch). Door de onderzoekers werden een aantal pyramide-achtige tenten in verschillende kleuren geplaatst voor het geval het zo zou zijn dat de bijen toch alleen met behulp van bakens hun plaats zouden kunnen bepalen (figuur 2). Het bleek dat de bijen zich niet veel aangetrokken van deze 'losse' bakens. Dit bevestigt de conclusies van Von Frisch. Verder was tijdens de eerste experimenten maar een deel van de weide gemaaid. Dit leverde een duidelijke continue begrenzing op (zie paragraaf over Von Frisch) die inderdaad door de werksters gebruikt werd om zich te oriënteren.

Figuur 3. Schematische voorstelling van de vlucht van een verplaatste bij. Zie de tekst voor uitleg. De cijfers geven de drie stappen in de vlucht weer.

Harmonische radar

Hoe zag het experiment er uit? Bij de kast of bij de voedselbron werden bijen gevangen, gemerkt en daarna in het donker naar een ander plaats vervoerd. Hier werden ze losgelaten en hun individuele vlucht werd geregistreerd met behulp van de harmonische radar.

Wat doen de bijen nu die gevangen zijn en in het donker naar een andere plaats zijn gebracht? Uit de vele waarnemingen konden Menzel en collega's het volgende patroon afleiden: 1) de werkster vliegt eerst door in een rechte lijn in de richting die ze vloog voordat ze werd gevangen, 2) daarna begint een langzame zoekvlucht met veel wendingen waarin geprobeerd wordt de positie te bepalen waarna 3) een directe snelle vlucht volgt terug naar de kast of direct naar het voedsel (figuur 3). Door dit gedrag wordt aan twee belangrijke eisen voor het bestaan van een mentale kaart voldaan, te weten 1) bijen kunnen op elk willekeurig punt in hun omgeving een koers bepalen naar

hun doel en 2) zij kunnen daarbij kiezen tussen twee doelen (hier: de kast of het voer).

De onderzoekers concluderen aan het eind van hun verhaal dan ook dat het nu niet zozeer de vraag is of bijen een mentale kaart hebben, maar hoe die eruit ziet en hoe die wordt gebruikt. Dit laatste is bijvoorbeeld van belang bij de bijendans. Als de werkster die getuige is van een dans voor een voedselbron al een kaart heeft van de omgeving zal ze de dans kunnen interpreteren in de zin van een plaats en niet alleen van een richting en een afstand (een beetje als: je moet naar Wageningen, in plaats van, je moet 45 km ten zuiden van hier).

De vraag of de bij een ingebouwd navigatiesysteem (een kaart in het geheugen) heeft kan dus op basis van de laatste onderzoeken positief beantwoord worden. Of zoals Michael Weiler schrijft in zijn boek *Der Mensch und die Bienen*; 'De indruk kan bestaan dat de bij al weet waar de plaats is waar ze heen vliegt op het moment dat ze vertrekt'.

Bronnen

- Von Frisch, K. (1967) The dance language and orientation of bees.
 Gould, J.L. (1986) Science 232: 861
 Gould, J.L. en Gould, C.G. (1992) De honingbij
 Menzel, R. ea (2004) Proc Natl Acad Sci 102: 3040.
 Weiler, M. (2000) Der Mensch und die Bienen.
 Collet, T.S. en Collet, M. (2002) Nat Rev Neurosci 3: 542

advertentie

Geen duur wintervoer meer kopen maar zelf maken

Met heet water uit de kraan en suiker is het wintervoer aanzienlijk goedkoper en eenvoudig zelf te maken.

De in rvs uitgevoerde mengers met aftapkraan zijn verkrijgbaar in 50-90-200-300 liter. Naar wens op wielen of poten

Machinebouw Jansen Stroe
 Stroeërweg 69-71
 3776 MH Stroe
 Tel 0342-441572
 Fax 0342442504

Tevens dealers gevraagd

www.pnas.org

Voor diegenen die de beschikking hebben over een internetverbinding zijn de individuele vliegpaden van 39 bijen als animatie te bekijken op www.pnas.org. Typ in het zoekvakje 'bees' en zoek het artikel van Menzel (bij het schrijven de tweede in de lijst). Klik dan 'supporting information' en zie verschillende bijen terugvliegen naar hun kast.

Wilde hyacint (*Hyacinthoides non-scripta*)

126

Door herhaalde gewijzigde inzichten is de ordening van planten voortdurend in beweging. Mede door het gebruik van DNA-analyses heeft men nu een heel andere kijk op de evolutie van planten gekregen. Het gevolg daarvan is dat er ook een andere stamboom van planten moest worden gemaakt en de flora's worden aangepast. Heel duidelijk is dat te zien aan de nieuwe flora van Heukels, die kortgeleden het licht zag. De composieten en de klokjes staan nu bovenaan in de stamboom en hebben nu achterin de flora een plaats gekregen. Ook de Wilde hyacint is van plaats veranderd. Stond de plant voorheen achter in de flora, nu in de nieuwe uitgave aan het begin. Bovendien is ze ondergebracht bij een andere familie: vroeger bij de Liefamilie (Liliaceae), nu bij de Aspergefamilie (Asperagaceae), die voorheen een subfamilie van de Liefamilie werd genoemd.

Dezelfde soortnaam

Linnaeus had de Wilde hyacint gerangschikt onder de hyacinten. In afwijking van andere hyacinten hebben de bloemen geen strepen op de bloemdekbladen. Hij gaf de plant daarom de naam *non-scripta*, niet beschreven, niet met vlekken. Een plant kan dan wel bij een ander geslacht of familie worden ondergebracht, zoals bij de Wilde hyacint, de wetenschappelijke soortnaam blijft ze behouden.

Verwilderd en ingeburgerd

Het geslacht *Hyacinthoides* telt circa tien soorten die hun natuurlijk areaal in West-Europa en het westelijk deel van het Middellandse-Zeegebied hebben liggen. Het natuurlijk verspreidingsgebied van de Wilde hyacint ligt in Noord-Frankrijk, België, Luxemburg en Groot-Brittannië. De noordgrens van haar areaal op het continent ligt halverwege België. De plant is in ons land verwilderd en nu geheel ingeburgerd. De plant voelt zich van nature thuis op kalkarme gronden langs bosranden en in stinzenmilieus. We vinden haar voornamelijk langs de binnenduinarand en bij buitenplaatsen.

Bolgewas

Wilde hyacint heeft een bol, waarvan de schubben met elkaar zijn vergroeid. Daaruit ontspringen de lijnvormige lange bladen, die een parallelle nervatuur

bezitten. In april en mei valt de bloeiperiode. Meestal heeft een plant één bloemstengel, waaraan de bloemen een trosvormige bloeiwijze vormen. Aan de voet van een bloemsteel staan een lang schutblad en een kort steelblaadje, beide ook weer lijnvormig. De klok- tot buisvormige bloemen zijn blauw, roze of wit. In knop staan ze rechtop en als ze volop in bloei staan, zijn ze schuin naar beneden gericht. Ze zijn drietallig en hebben twee kransen van drie bloemdekbladen, vrijstaand en aan het einde naar buiten omgebogen. In ieder bloemdekblad staat een meeldraad ingeplant. Het stuifmeel is licht geelgroen. De stuifmeelkorrels hebben één kiemopening, een van de karakteristieke eigenschappen van de eenzaadlobbigen, waartoe de plant behoort.

Nectariën op het vruchtbeginsel

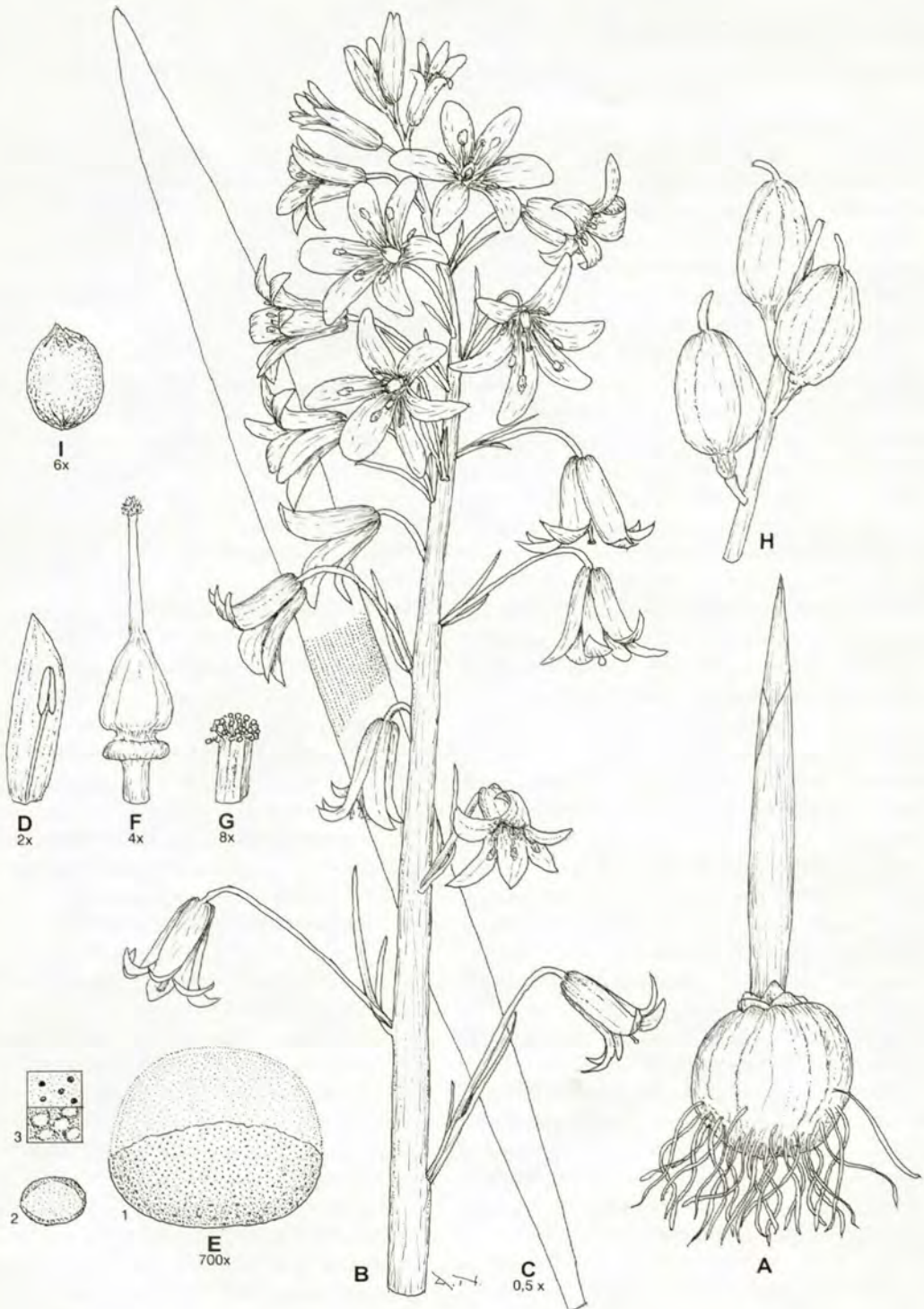
Zoals ook bij andere soorten van de familie aan te treffen, liggen de nectariën op de vruchtbladen. Ze zijn gelegen op de naar binnen omgebogen randen van de vruchtbladen, die de tussenschotten van het vruchtbeginsel vormen. De nectar komt bovenaan opzij van het vruchtbeginsel naar buiten.

Insectenbezoek

De bloemen krijgen bezoek van hommels, zweefvliegen en bijen. Sommige hommels maken inbraakgaatjes in de bloemdekbladen om gemakkelijker bij de nectar te kunnen komen. Voor de bestuiving hebben ze dan geen betekenis.

Vermeerdering

Wilde hyacint vermeerdert zich door de vorming van zaad en door het vormen van bolletjes aan de bol. Na de bloei vallen de bloemdekbladen af en vormen zich eivormige dopvruchten, die door een vervorming van de bloemsteel weer rechtop komen te staan. Als het zaad rijp is, gaan de vruchten op drie plaatsen aan de top open. De bolronde zwarte zaden worden bij het heen en weer bewegen van de bloeistengel, bijvoorbeeld door de wind, uit de vruchten geslingerd. Ze ontkiemen in de herfst. Pas in het vijfde jaar komt een uit zaad gevormde plant in bloei.

Wilde hyacint (*Hyacinthoides non-scripta*)

A bol met een begin van de plantontwikkeling; B bloeiwijze; C blad, nervatuur voor een deel aangegeven; D bloemdekblad met meeldraad; E stuihmeelkorrel (monocolpaat): 1 equatoriaal, 2 distaal polair, 3 korreloppervlak; F stempel; G stempel; H dopvruchten; I zaad.

Zwermen, theorie en praktijk

Ook in deze meimaand komt het zwermen aan bod. Praten wij er niet over dan leggen de bijen het wel op ons bord. En terecht. Het is hun levenscyclus. We hebben er onze handen vol aan, volledig begrijpen is er nog steeds niet bij. Als dan ook nog geldt dat de beste fundering voor een goede honingooft ligt in het beheersen van de zwermneiging dan zijn de kaarten weer geschud. Alleen de kaarten nog even uitspelen. Wat was het vroeger toch simpel, er bestond helemaal geen zwermprobleem. Met vroeger bedoel ik de periode dat niet kasten maar korven de bijenstal bevolkten. Toen werkten we naar het zwermen toe, ze waren gewenst. Liefst meerdere van een stok. De

128

nieuwe volken werden klaar gestoomd voor de heide-dracht want daar lag voor de imker de sleutel naar succes. In die periode, ik citeer: *'Verwijderde de zwerm zich onder een vrolijk gegons, de koningin volgende, die zich nu hier of daar in de omgeving nederzette om haar volk te verzamelen en zoo een nieuwe huishouding op te richten'*. De koningin volgende, jawel. Ontwapenend, maar toen wisten we niet beter. Dat geldt voor elke periode waarop we terugzien, voortschrijdende kennis noemen we dat. Na de overstap van de vaste naar de losse bouw kregen we meer kijk op het inwendige van de bijensamenleving. Het mythische werd afgebroken. De voedersaptheorie van Gerstung werd geboren. Die leerde ons dat de zwermneiging ontstond omdat tegen het einde van de voorjaarsdracht het evenwicht tussen het aantal voedsterbijen en het open broed werd verbroken. Het aantal voedsterbijen nam zo snel in aantal toe dat zij hun broedvoedsel niet voldoende kwijt konden. Als gevolg daarvan werden de latent aanwezige eierstokken van deze werkbijen groter, de sluimerende voortplantingsdrift van het vrouwvolk werd wakker en de zwermvlam sloeg in de pan. Wat stond de imker als tegenzet te doen? Raten met gesloten broed vervangen door raten met open broed, de koningin extra legruimte geven en de bijen gelegenheid tot bouwen. Velen handelden aldus en toch kwamen er zwermen omdat de zwermneiging al in een te ver gevorderd stadium verkeerde. Maar dat konden we nog niet weten! Die aanpak klinkt ons trouwens niet vreemd in de oren. Een beetje ouderwets misschien, maar zeker niet uit de tijd. Al die maatregelen stellen de zwermneiging inderdaad uit als je er maar bijtijds bij bent. Maar dat 'bijtijds' daar draait het om en dat is voor elk volk weer anders.

De koningin staat bol van de feromonen

Toen kwamen de jaren vijftig van de vorige eeuw. De Engelse onderzoeker Butler ontdekte dat koninginnen geurstoffen produceren op hun achterlijf en via kliertjes aan de onderzijde van de pootjes. Na hofstaatgedrag en via voedseloverdracht wordt het door de bijen verspreid terwijl overal waar de koningin heeft gelopen kortstondig haar geurindruk op de raat aanwezig is. Door de geurstof blijft de eenheid in het volk bewaard, wordt er gebouwd, verzorgd, gehaald, en de ontwikkeling van de eierstokken van werkbijen onderdrukt met als totaal resultaat geen zwermneiging. Maar pas op, geen zwermneiging zolang alle bijen in voldoende mate over de geurstof kunnen beschikken. Daar zit 'm de kneep. Met de ontdekking van geurstoffen werd gelijk een nieuwe alinea toegevoegd aan het ontstaan van de zwermneiging. Deze zou zich in een volk geleidelijk ontwikkelen als, door wat voor oorzaak dan ook, een steeds toenemend aantal bijen onvoldoende geurstof zouden ontvangen. De bindende factor wordt daarbij geleidelijk minder met als gevolg dat er speeldopjes worden aangezet en opgepoetst die in een later stadium worden verbouwd tot koninginncellen. Geleidelijk, want aanvankelijk worden de aangezette doppen weer afgebroken door bijen zonder een tekort aan geurstof om daarna weer te worden opgebouwd door bijen met een tekort enz. Het ontstaan van de zwermneiging is dus een geleidelijk proces. De geleidelijke toename van de zwermkoorts blijkt ook uit het feit dat in de zwermcellen altijd koninginnen aanwezig zijn in verschillende stadia van ontwikkeling. Ze zijn dus op verschillende tijden van eitjes voorzien. Eitjes gelegd door de koningin, nietwaar.

Gevestigde meningen

We zeggen het elkaar na, maar we zijn ook eigenwijs genoeg om te zeggen: 'Ja, maar...'. Een voorbeeld. Wie heeft ooit gezien dat een speeldopje door de

koningin werd belegd? Is het ondenkbaar dat bijen met een tekort aan koninginnegeurstof (KGS) speeldopjes zelf van een eitje uit een werkstercel voorzien? De bijen aan de rand van de tros, oftewel langs de uiterste grenzen van het broednest, zullen als eerste over te weinig KGS beschikken. Waarom bouwen deze bijen dan geen redcellen op de aanwezige werksterlarfjes? Ze horen zich toch moerloos te voelen? Niet dus, want ze zetten zwermcellen aan. Is het denkbaar dat een andere motor dan een gebrek aan KGS het zwermproces in gang zet? Dat de geurstoftheorie dus een onderdeel is van een grotere motoriek? Nog een vraag. Als een actief leggende koningin, die KGS afscheidt waarmee de boel bij elkaar wordt gehouden, speeldopjes zou beleggen dan is door haar aanwezigheid bij de speeldopjes het tekort aan KGS toch verdwenen. Daarmee is voor de bijen ook het motief verdwenen (een tekort aan KGS) om de speeldopjes uit te bouwen tot zwermcellen want ze zijn weer voorzien van een verse voorraad KGS. Nog een vraag dringt zich op. Is het mogelijk dat werkbijen door de grote hoeveelheid eiwitrijk voedsel die zij opnemen een nog niet begrepen rol in het geheel spelen? (denk aan de voedersaptheorie van Gerstung). Tijdens het zwermen van een observatievolkje is het me opgevallen dat de koningin er ogenschijnlijk 'geen moer' zin in heeft om de woning te verlaten. Tegenspartelen is teveel gezegd, maar tegen de stroom in roeien ligt dicht tegen de waarheid. Je kunt het interpreteren dat ze geen zin heeft omdat ze een ongewisse toekomst tegemoet gaat, maar een zo efficiënt denkende koningin lijkt me iets te veel van het goede.

Een Gordiaanse knoop

Ondanks al onze vragen komt het zwermproces jaar in jaar uit gewoon op gang. De ontwikkeling van de zwermduft is onderhuids al langer aanwezig. Tijdens een inspectie was het af te lezen aan de stroperige draden bijen, niet te verwarren met bouwende bijen, of een bijenbaard onder aan de vliegplank. Een ander bewijs van de veranderde stemming is de aanwezigheid van speurbijen rond leeg bijenmateriaal. De velden met bloemen hebben ze ingeruild voor makelaarswerk, ze zijn actief op de woningmarkt. Hun provisie bestaat uit het in gebruik nemen van de geadverteerde woning door de zwerm. Het is een wonderbaarlijk proces waarbij de speurbijen passen en meten en aan de hand daarvan hun 'dans'advertentie neerzetten. Alles in gang gezet door de zwermduft, voor ons nog steeds een gordiaanse knoop met als gevolg vragen, vragen en nog eens vragen. Afwisselend zijn we toeschouwer, lijdend of misschien

ongewild oorzakelijk voorwerp. Maar bovenal zijn we getuige van een fascinerend oerproces, misschien overgoten met wat chagrijn af en toe. Na alle theorie even uitpuffen bij een praktisch verhaal dat naadloos in deze maand past.

Voorzwerm teruggeven aan de kast

Vroeger had imker Reilink uit Bathem wel 27 volken, maar vroeger is al veertig jaar geleden. Nadat hij een paar jaar gepensioneerd was had hij de liefhebberij weer opgepakt en was gaan imkeren met een paar volkjes. Het woord varroa verhaspelde hij in farao, maar dat kon gewoon gebeuren. Hij sprak over zwermen die hij teruggaf aan kasten waaruit zij gevlogen waren en hij sprak maar over een 'reuster'. Nu is de werkwijze die een imker uitlegt toch niet altijd te volgen, want als de luisteraar maar even aan iets anders denkt is hij de rode draad kwijt. Deze keer liet ik het verhaal (in dialect) niet zo maar in de lucht hangen, want ik voelde dat deze methode gegrond was op ervaringen van jaren. Reilink schepte dus de voorzwerm en doekte ze op. In de avond liep hij naar de afgevlagen kast en legde daar een moerrooster (een 'reuster') op. Dan sloeg hij de schepkorf af op dit rooster en de bijen kropen erdoor naar beneden. De koningin viel uit de mand en door de mand, want zij werd zichtbaar op het rooster doordat ze immers te dik was om deze hindernis te kunnen passeren. Reilink nam haar daarop weg; het hoofdvolk was weer verenigd met de dissidenten en zij wachtten gezamenlijk op de eerste koningin die zou uitlopen.

Het weer in mei

Voor de periode 1971-2000 gelden voor het midden van ons land de volgende gemiddelden: aantal uren zonneshijn 204, de hoeveelheid neerslag 62 millimeter en de maximumtemperatuur 17,6°C.

Meimaanden				
Jaar	Zon	(uren)	Neerslag (mm)	Max.temp °C
2001	++	(279)	-	+
2002	N		N	+
2003	N		+	N
2004	N		- (35)	N
2005	+	(226)	N	N

Geraadpleegd

Sigtenhorst, A.J. van den, De kunst om met voordeel bijen te houden;
Tongeren, Frans van, Bij-Stelling 37 Imkersvereniging Gorssel 7(2): 13(1996)

'Tips voor...' is een praktische rubriek met daarin, in het kort, de werkzaamheden voor de betreffende maand. Het zijn tips voor de beginnende imker en een geheugensteuntje voor de gevorderde imker.

In mei zijn de avonden lang, maar of het ook altijd warme avonden zijn is afwachten. Het weer laat in elk geval toe dat er elk moment in de bijen gewerkt kan worden.

Tip 1: Werk aan het einde van de middag in de bijenvolken als u bang bent voor zwermen.

Tip 2: Staan uw bijen in een tuin die grenst aan de tuin van de buren, werk dan in de bijen als de buren niet ook in de tuin zitten, of waarschuw uw omgeving.

130

Drachtverwachting

Ik denk dat we over dracht in de maand mei niet te klagen hebben. In veel tuinen bloeien veel drachtplanten. De laatste bessen en appelbomen bloeien nog. Wat dacht u van de framboos, een prachtige plant alleen de wortelstocken reiken akelig ver. Begin juni kan de acacia al veel nectar produceren, tenminste bij warm en vochtig weer. Dat is helaas lang niet altijd het geval.

Wat doen de bijen?

Het bijenvolk is op volle sterkte en zal veel nectar en stuifmeel verzamelen, dat gaat door tot korte tijd voor het zwermen.

Tip 3: Kijk op de vliegplank: vliegen de bijen af en aan? Komt er veel stuifmeel binnen? Dat is een goed teken: er wordt waarschijnlijk ook volop nectar verzameld.

Tip 4: Til de achterkant van kast elke dag eventjes op: wordt de kast zwaarder? Een goed teken: de bijen vergroten hun voorraden en de imker mag aan voorjaarsloning denken.

Tip 5: Zijn de bijen onrustig en lopen er veel darren op de vliegplank, wees dan op uw hoede: er komt een zwerm aan.

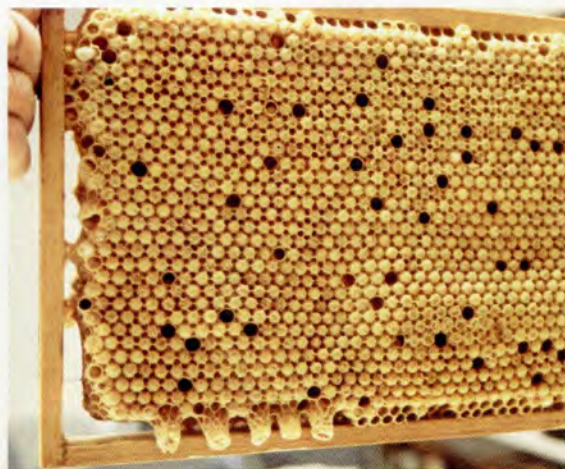
Wat doet de imker?

Tip 6: de imker geeft voldoende ruimte voor broed en honing. Hang eens wat raampjes met alleen een klein strookje was in het volk. In deze tijd van het jaar bouwen de bijen prachtige natuurraten. Heel leerzaam om te zien hoe de bijen omgaan met de vrijheid die ze van de imker krijgen.

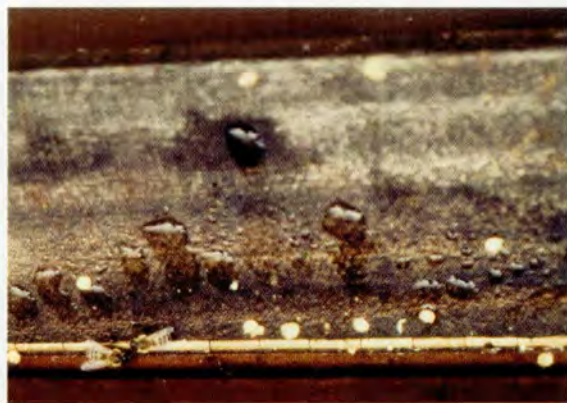
Tip 7: uiteraard doet u aan zwermverhinderend. Maak eens een vlieger als er veel dracht is: de oude koningin met alleen vliegbijen (geen broed) op de plaats van het hoofdvolk. zet het hoofdvolk ver weg. In het hoofdvolk zullen de redcellen worden opgetrokken en moet de imker op de 13^e dag doppen breken.

Tip 8: Varroabestrijding: denk aan de darren(vang) raten. Haal ze tijdig, vóór het uitlopen van de darren, uit de kasten. Houd de ramen buiten bereik van de bijen zodat er geen mijten met bezoekende bijen mee terug naar een volk gaan.

Tip 9: De varroamijten zitten voornamelijk in het broed. Als in het hoofdvolk het broed is uitgelopen, kan men daar een darrenraat in hangen met open darren broed. Een effectieve manier om de mijten uit het hoofdvolk weg te vangen.

Raat met 100% darrenbroed Foto's P. Elshout

Vliegplankdiagnose: Er zijn darren geboren. De dekseltjes vallen niet door het varroa-gaas. Het vele condensvocht is een teken van veel broed.

Doppenproject

Toen ik in mei 2000 startte met imkeren kreeg ik een bijenvolkje met een groen gemerkte en geknipte F1-moer uit een doppenproject. Wat dat inhield wist ik toen nog niet. Dat volkje kreeg ik zo maar cadeau. Wat was ik trots met mijn eerste bijenvolkje in eigen tuin! Ik kreeg uitleg dat het om een veger ging die op één broedkamer stond en ik moest ze snel ruimte geven: 'hang ze over in een andere kast'. Ik moest op doppen letten en op de varroamijt. Wat een termen! Waar was ik aan begonnen? Met wat hulp van een imker en 'Het Bijenjaar' van O.B. de Kat zou ik er wel uitkomen leek me. Iedere dag was ik voor mijn bijenkast te vinden. Ik kon er geen genoeg van krijgen om die Carnica's te zien vliegen!

Carnica's

Als je eenmaal met Carnica's begint dan moet je consequent doorgaan met koninginnen invoeren, anders krijg je F16-volken had ik me laten vertellen; 'F16', weer zo'n term. Op zoek naar informatie over dat bijenras las ik dat er op Schiermonnikoog een bevruchtungsstation voor Carnica's was. Dat sprak me wel aan. Als vogelaar was ik al kind aan huis op Schier, ik heb mijn vrouw daar leren kennen, sterker nog er woont familie op het eiland. Carnica moest dus wel een goede keuze zijn. Maar hoe kwam ik nu aan meer informatie over dat doppenproject? Gewoon via het Internet, want de coördinator van het doppenproject had een eigen website met veel informatie over het bijenhouden en het project. De coördinator evenals de koninginnteler bleken ook nog eens in de buurt te wonen. Een afspraak was zo gemaakt.

Larfjes ophalen

Om te beginnen kreeg ik een Belgisch filmpje van de selectiegroep van de Vlaamse imkerbond 'Betere bijen op onze standen' in mijn handen gedrukt. Op deze film was te zien hoe een imker in korte broek zijn bijenvolken compleet op de kop zette. Althans, zo kwam het op me over. Op dat moment vond ik dat

maar niets! En weer allemaal van die nieuwe termen: 'teeltmoer, moergoed pleegvolk, arrestkooitje, starter, overlarven, kernvolkje, etc.'. Waarom nu niet gewoon bijenhouden met de Hollandse bij, zo vroeg ik me af? Mei 2001 vertrok ik toch maar voor het eerst met mijn teeltlatje naar de teler om doppen te halen. In dat jaar startte ik de methode volgens het boekje 'Moeren kweken met de doppenmethode' van de Commissie Koninginnenteelt van de VBBN in samenwerking met de Selectiewerkgroep van de KVIB. Daarna ging er ieder jaar wel iets mis. De doppen werden ingebouwd, het invoeren mislukte, verkeerde pleegvolken gekozen etc. Het was om 'moerloos' van te worden.

Norderney

Gelukkig heb ik na vijf jaar de slag te pakken en heb ik voor mezelf een wat eenvoudiger methode gevonden. In plaats van een moerrooster op dag min zes, plaats ik nu de doppen in een met een

koninginnerooster gesloten raampje. Dat scheelt weer een handeling. De doppen gaan nu als ze uitgebouwd zijn, op dag plus vijf naar een broedstoof. De koninginnen gaan niet meer in invoerkooitjes de pleegvolken in maar met een bekertje natte bijen in een Einwabenkästchen (EWK). Vorig jaar is onze vereniging met de koninginnen uit het doppenproject naar het bevruchtigseiland Norderney gegaan. Dat begon in verenigingsverband met het maken van EWK's. Deze EWK's zijn speciaal ontwikkeld als bevruchtungskastjes voor de Duitse eilandbevruchtungsstations.

Een EWK kan met weinig bijen volstaan en is eenvoudig te controleren op de aanwezigheid van darren. Darren worden op het eiland absoluut niet toegestaan! Na ongeveer twee weken zie je tevens eenvoudig of de moer aan de leg is. Met succes heb ik vorig jaar negen eilandbevruchte moeren overgehouden. Dit jaar wordt het dus gewoon weer met het teeltlatje naar de teler, daarna naar Norderney. Van Schiermonnikoog naar Norderney: een wadloopproject in oostelijke richting!

Geef darrenbroed een 'tweede kans'

Peter Elshout

Nagenoeg iedere imker past in zijn bedrijfsmethode een tussentijdse mijtenbestrijding toe door darrenraat als mijtenval te gebruiken. Doordat darrenbroed voor mijten veel attractiever is dan werksterbroed zullen de meeste mijten zich in het darrenbroed willen voortplanten. Door het darrenbroed vanaf het moment dat het gesloten is uit het bijenvolk weg te nemen, worden ook de daarin levende mijten verwijderd. Om deze manier van mijtenbestrijding meerdere malen toe te passen, wordt het verzegelde darrenraam vervangen door een nieuwe, al of niet uitgebouwde darrenraat. Voor de imker zou een uitgebouwde darrenraat de voorkeur kunnen hebben. Het 'verlies' aan energie, nodig voor het uitbouwen van een nieuwe darrenraat wordt zo toch beperkt? Voor een snel hergebruik kopt de imker het darrenbroed en spoelt de onthoofde darrenresten en de erin zittende mijten door middel van een krachtige waterstraal uit de raat. De darrenlarven en poppen worden op deze manier als afval door de goot gespoeld. Maar... of deze zuinigheid gerechtvaardigd is, is nog maar de vraag.

Het argument, dat het keer op keer uitbouwen van darrenraat verspillen van energie is, is ongegrond. Het gebruik van nieuwe darrenraat heeft veel voordelen:

- De was van eenmalig bebroede darrenraat is nagenoeg van dezelfde kwaliteit als die van zegelwas en is dus een optimale grondstof voor de productie

van kunstraat. Een was die een tweede kans moet krijgen.

- Het wel of niet uitbouwen van darrenraat is een graadmeter voor de zwerm drift.
- De aanwezigheid van en de mogelijkheid tot het uitbouwen van darrenraat zorgt ervoor dat de kunstraat in de honingbak wordt uitgebouwd tot zuiver werksteraat.

Om makkelijk te kunnen werken, worden darrenramen aan weerszijden van de tweede broedbak geplaatst. Laat daarentegen de werksteraat in de honingbak uitbouwen. Na de oogst van de zomerhoning kunnen de darrenramen vervangen worden door de raampjes met de Nassenheidermierenzuurverdamer t.b.v. de mijtenbestrijding.

Een tweede kans voor darrenbroed

Toen de voormalige Ambrosiushoeve nog onder leiding stond van dhr. A. de Ruijter, heeft hij samen met collega bijenwetenschappers een voor Nederlandse begrippen alternatieve rijsttafel genuttigd ... met zelfgeoogste, gefrituurde darrenlarven/poppen. Ze waren, zo dhr. de Ruijter de bezoekers van de open dag meedeelde, zeer voedzaam en een bron van hoogwaardige eiwitten. Of iedereen ze met smaak had gegeten, vertelde hij niet. Mensen die wel eens verse, levende darrenlarven hebben gegeten, zeggen dat ze nootachtig smaken.

Het bovenstaande in aanmerking genomen moet het koppen en vervolgens als vuil wegspoelen van darren-

Anders en later geoogst, zouden deze onthoofde darrenmaden, een 'tweede kans' hebben gehad. Foto's P. Elshout.

Ogenschijnlijk ziet de toekomst er voor de uitlopende darren zonnig (letterlijk) uit. Mogelijk is er voor de uitlopende varroamijten wel een tweede kans, en dat is niet de bedoeling?

broed, mijns inziens indruisen tegen het gevoel van veel imkers. Mijn voorkeur – en hopelijk de voorkeur van vele imkers met mij – gaat ernaar uit het darrenbroed een 'tweede kans' te geven. Daartoe kun je een stuk raat met darrenbroed eventueel ergens neerleggen en laten leegpikken door vogels. De kans is echter groot dat dit broed bij warm weer mét de zich daarin bevindende mijten uitloopt. Bijen die op zoek zijn naar dracht zullen bij het vinden van dit stuk raat, vrij snel nadat ze er op zijn geland door de mijten besprongen worden. In dit geval zijn we als imker ons doel voorbij geschoten.

Naast het darrenbroed krijgen nu ook de mijten in dat broed een 'tweede kans', wat niet de bedoeling is. Eerst een dag in de diepvries leggen verhelpt dit probleem. Heb je een bijenstand in een dierentuin dan is het niet moeilijk wat te doen met het darrenbroed! Het is een genot om apen, neusberen, wasberen, stokstaartjes, vele insectenetende vogels, reptielen, amfibieën, koi-karpers en andere vissen darrenbroed te zien eten. Voor sportvissers is het een hoog gekwalificeerd aas om o.a. op paling te vissen. Bij de opkweek van jonge insectenetende vogels of als voer voor een in je tuin rondkuierende egel zijn darrenpoppen een voortreffelijk voedsel. Als dierenspeciaalzaken bekend zijn met dit voortreffelijke insectenvoer zijn ze graag bereid de geogoste darrenpoppen op te kopen. Geef darrenbroed daarom, nadat het gebruikt is om mijten uit het bijenvolk te vangen, een tweede kans

door het (als pop of bijna imago) als voer voor insectenetende dieren te gebruiken.

Darrenbroed bewaren

Darrenbroed is maar beperkt houdbaar. Bewaren we het te warm dan is de kans groot dat de darren en de mijten uitlopen. Bewaren we het onderkoeld dan zullen de darren snel sterven en tot ontbinding overgaan. Om darrenbroed te bewaren wordt het éérs met raat en al diepgevroren. Daarna worden de darrenpoppen geogost door de bevroren raten te breken. De bevroren darrenpoppen vallen er dan als losse delen uit. Vervolgens worden ze vrij van wasdeeltjes verzameld en in bevroren toestand in diepvriesdoosjes in de vriezer bewaard. De darrenpoppen kunnen daarna naar behoefte gebruikt worden als voer voor dieren. Bewust wordt er gesproken van poppen en niet van larven. Darrenlarven zijn na het ontdooien zeer kwetsbare omhulseltjes met haemolympe, ze zijn als voer nagenoeg onbruikbaar. Om darrenbroed een 'tweede kans' te geven moeten we de raat pas uit het bijenvolk halen als er alleen poppen of bijna darren in zitten. De samenstelling is door de gedeeltelijke metamorfose ook na het ontdooien stabiel en vormvast. Laat de diepgevroren darrenpoppen vóór gebruik eerst ontdooien en op temperatuur komen. Eenmaal ontdood blijven ze bij zomerse temperaturen 4 á 6 uur bruikbaar als voer, daarna is de kans op bederf te groot.

Bijendans: imkerij en fruittuin

Herman Arts / imkerij Bijendans

Het is zijn grootste hobby: Imkerij Bijendans. Dagelijks is de in Rijkevoort woonachtige Herman Arts te vinden in zijn imkerij en fruittuin aan de Zandkant 11a in Sint Anthonis.

Twee keer per jaar is de imkerij en tuin opengesteld voor belangstellenden tijdens de zogenaemde inlooptagen. In 2006 zijn de inlooptagen vastgesteld op zondag 28 mei en zondag 16 juni.

Imkerij Bijendans, een initiatief van Herman en Mia Arts, is gevestigd in een fruittuin met een oppervlakte van ongeveer een halve hectare. Naast het houden van bijen leggen zij zich toe op het verzamelen van diverse soorten fruitbomen en kleinfruit.

De grondslag van imkerij Bijendans is gelegen in de wens van Herman om een tuin aan te leggen voor het behoud van de Ribescultuur (bessensoorten) voor de komende generaties.

'Al sinds de 16^e eeuw worden bessenrassen gekweekt', weet de imker. 'De Ribesvruchten zijn steeds verder gecultiveerd om te voldoen aan de wensen van de consumenten. Doordat kwekerijen steeds weer nieuwe en kwalitatief betere soorten kunnen kweken worden veel oude soorten afgevoerd. Die soorten worden dus niet meer gekweekt en zullen langzaam verdwijnen. Ik vind het belangrijk dat deze soorten toch worden behouden en probeer ze daarom aan mijn eigen verzameling toe te voegen'.

Op de Bijendans staan onder andere 400 verschillende

soorten rode, witte en zwarte bessen, uiteenlopende soorten bramen, frambozen en druiven, op natuurlijke wijze geïntegreerd in de tuin. Bij elke bessenstruik staat de naam in een dakpan gegraveerd. Verder staan er vele appel-, peren- en andere fruitbomen. Ook een kleine groentetuin ontbreekt niet. Natuurmens Herman: 'Ik laat hier de natuur zoveel mogelijk haar gang gaan en hanteer een biologische werkwijze. Veel bloemen zaaien zichzelf uit en ik zie wel wat waar uitkomt. Ook gebruik ik geen chemische bestrijdingsmiddelen in mijn tuin'.

Om aan zo'n verzameling van verschillende bessenrassen te komen heeft Herman een netwerk opgebouwd met kwekerijen, proeftuinen en uiteraard met andere verzamelaars. Deze mensen hebben dezelfde hobby en wisselen onderlinge kennis over de gezochte rassensoorten uit. 'Zo heb ik bijvoorbeeld enkele oude Nederlandse soorten weer teruggevonden aan de Oost-Duitse grens', meldt Herman trots.

Gedekte tafel

Maar er is nog iets aan deze imkerij, iets dat op z'n zachtst gezegd opmerkelijk is en goed laat zien dat natuurmensen echt gevoel voor schoonheid hebben. Al bij de start van imkerij Bijendans, alweer 15 jaar geleden, bedacht Herman dat bessen een sieraad zijn voor elke gedekte tafel. Deze gedachte inspireerde hem tot een bepaalde inrichting van zijn grondstuk. Wie de tuin namelijk van bovenaf bekijkt, bijvoorbeeld vanuit een vliegtuig, ziet dat de tuin is ingericht als ware het een Bourgondisch gedekte tafel. Op de ge-

Een goede bestuiving geeft mooie volle trossen.

toonde luchtfoto zijn drie wijnglazen, een vis, borden en bestek duidelijk te herkennen. Zo zijn ook hier bessen het sieraad van deze bijzonder gedekte tafel.

Op de grond manifesteert deze indeling zich in uiteenlopende perken, meanderende wandelpaathjes en fascinerende doorgangen. Hierdoor ontstaat een idyllisch ogende tuin, natuurlijk aangekleed met mooie vijvers, diverse bankjes in faunarijke hoekjes, een bijenflat en een heuse wensput. Het groepje rondscharrelende kippen maakt het geheel helemaal af.

Voor de bestuiving van de fruitgewassen en bloemen in de tuin zijn uiteraard bijen nodig. 'Daarvoor is het niet per se noodzakelijk ook zelf te imkeren, maar omdat ik bijen zo ontzettend boeiend vind, is een eigen bijenstal wel zo prettig en effectief' vertelt imker Herman. 'Ik heb zes tot acht volken in mijn tuin die in het hoogseizoen 50.000 tot 60.000 bijen tellen per kast'.

De bijenkasten staan centraal in de tuin. De aanwezigheid van de bijen leidt tot een uitermate goede bestuiving van de planten. Bovendien kunnen de bijen in de directe omgeving stuifmeel en nectar halen. Uit de honingraten slingert Herman dan zijn eigen honing.

Inloopdagen

De kennis die hij heeft opgedaan deelt hij graag met het publiek. Daarom organiseert imkerij Bijendans jaarlijks twee inloopdagen. Ook is Herman bereid op afspraak groepen rond te leiden op zijn grondgebied. Dit jaar zijn de data voor de inloopdagen vastgesteld op zondag 28 mei en zondag 16 juli.

De eerste dag staat in het teken van de imkerij. Samen met vele vrijwilligers worden dan diverse activiteiten georganiseerd. Enkele voorbeelden: uitleg bij een

De aangelegde fruittuin is ontworpen als een gedekte tafel; wijnglazen (moestuintjes), een vis (de vijver), borden en bestek (kweekbakken) en zelfs een fles (fruitbomen).

observatiekast, uitleg over het houden van bijen, honing slingeren en de behuizing van oorwormen die worden ingezet als de natuurlijke bestrijders van luizen.

Op de tweede dag staan de bessenstruiken centraal. De struiken hangen dan, normaliter, vol rijpe bessen. De bessen kunnen geproefd worden zodat de bezoekers de verschillen in de rassen zelf kunnen ervaren. De inloopdagen duren van 11.00 tot 16.00 uur. De inloepbijdrage is €2,-, kinderen tot 12 jaar kunnen onder begeleiding van een volwassene gratis mee naar binnen.

Voor meer informatie: Imkerij Bijendans op tuinadres Zandkant 11a te Sint Anthonis, 0485-37 18 19.

21-4-05

met groep 3 naar de imkerij wat een feest
We keken onze ogen uit. Wat een mooie tuin! en toen
naar de bijen. Je hoort ze zoemen. "Ze zijn een
beetje erg maar ze deden niets!"
We keken onze ogen uit en hebben veel geleerd.
ook de juf! @

Heel erg bedankt voor de gezellige ochtend
Juf Annemarie & alle Kinderen
Berg & Beekschool
St. Anthonis

De drinkplaats voor de bijen

Leve de Koningin

Aan het einde van de rails, daar waar zij elkaar raken, was een stip te zien waarvan wij wisten dat het een trein was. Niet veel later zagen wij dat er iets uit de trein stak maar konden nog niet onderscheiden wat het voorstelde. Hoe dichterbij de trein het perron, waarop het bestuur van de Imkervereniging al enkele uren met spanning stond te wachten, naderde hoe duidelijker het werd dat dit een arm was met een in de hand geklemd bordje. De spanning nam met de tweede toe, want was op dat bord de tekst te lezen waarop wij allen hoopten? Eindelijk lazen wij het verlossende woord op het inmiddels duidelijk zichtbare bord:

136 — 'Schiermoer', oftewel Hare Koninklijke Hoogheid uit Schiermonnikoog. De voor deze bijzondere gelegenheid strak in het pak gehesen bestuursleden wachtten geduldig tot de trein tot stilstand was gekomen om vervolgens met het nodige ceremonieel Hare Doorluchtigheid in ontvangst te nemen onder de klanken van het bekende 'Bijtje Bijtje geef me honing', ten gehore gebracht door de in vol ornaat gestoken Koninklijke Militaire Kapel. Zodra de overhandiging had plaatsgevonden, stapte de delegatie uit het verre Schiermonnikoog als een speer in de trein om haar missie te vervolgen: nog 33 koninginnen afleveren in andere delen van het land. Met van emotie knikkende knieën reden de bestuursleden van de Imkervereniging richting huis, d.w.z. in ons geval tuinhuis, om Hare Doorluchtigheid zo snel mogelijk in haar nieuwe paleis onder te kunnen brengen zodat de kennismaking met haar staf en personeel niet al te lang op zich zou laten wachten. Maar eerst moesten de lakeien, in het met diamant afgezette doosje waarin zij de reis hadden gemaakt, worden losgelaten. Deze thans overbodige blagen moesten één voor één voor het open schuifje worden gelokt om vervolgens de vrijheid tegemoet te kunnen vliegen. Voor de zekerheid hadden wij het tuinhuisje gesloten en dat was maar goed ook, want in een onbewaakt ogenblik dacht Hare Majesteit dat het tijd was achter een van haar lakeien aan te moeten gaan. Probeer zo'n tot in de uiterste vezels van haar koninklijke vleugels verwend kreng dan maar weer eens te vangen! Mijn vrouw is er zo'n drie dagen continu, dus zonder nachtrust, maaltijden, koffiepauzes of snacks, mee bezig geweest en was toen weer op haar streefgewicht. Het voordeel van een nadeel! Gedurende die periode bracht de Moer een Schier ondraaglijk geluid voort, wat het midden hield tussen het gekrijs van een in doodsnood verkerende kip en het gekerm van

iemand wiens vinger door een te plotseling dichtgeslagen deur bekneeld is geraakt. Toen de Schier tenslotte was gevangen vond mijn vrouw er eigenlijk geen moer meer aan! Een zenuwinzinking nabij en volkomen afgepeigerd kroop zij op handen en voeten richting het Bijenpaleis en plaatste de tot 'Trix' gedoopte koningin in haar onderkomen. Daar werd zij wonder boven wonder vrij snel als de nieuwe monarch erkend. In een mum van tijd stond de hofstaat klaar om het hun zwangere bazin naar de zin te maken. Dat ze reeds zwanger was werd overigens door een groot deel van de darren als een enorme belediging ervaren, aangezien een aantal van hen al enkele weken het idee had met de komst van deze nieuwe vorstin eindelijk weer eens een maagdelijke nimf te kunnen verwennen. Helaas voor hen had deze Koningin Moeder al veel eerder op enkele andere geluksdarren haar Schiermonnikoog laten vallen.

advertentie

IMKERSHOP 'HET BIJENHUIS'

Een imker met verstand
wordt bij Het Bijenhuis vaste klant

Voor snelle bestelservice

tel 0317 422 733

fax 0317 424 180

e-mail bijenhuis@vbbn.nl

Grintweg 273

6704 AP Wageningen

online winkelen bij www.vbbn.nl

Vinding

Voor het overlarven een tableau dat je, voor de juiste lichtinval in de cellen, kunt instellen. En je hebt beide handen vrij om te handelen.

De maten zijn: L 39 x B 34 x H 24,5 cm. Het latje rondom is 2,5 x 2 cm. Latje onderkant en zijanten onder zijn 2 x 1 cm. Een broedkamerraam valt daar dan precies in, zonder te beschadigen. De klos onder het tableau is 7 x 3 cm, de staander is 7 x 4 cm.

De hoogte van de staander is naar eigen behoefte aan te passen.

Een trechter voor het afslaan van de bijen in de starter. De maten van de binnenzijde boven zijn: L 40,5 x B 30 x H 24,5 cm. De maten van de binnenzijde onder zijn: L 35 x B 5 cm.

De latjes rondom onder zijn voor de stabiliteit op de starter.

A. Kuipers, Amsterdam

Kunstraat voor hoger doel

Een reactie op BIJEN 15(1): 3-5 (2006)

Dat je regelmatig raten vernieuwt en je bijenvolken een behuizing biedt op goede vettige raat: het staat buiten kijf. Toch kan men m.i. over enkele van de tien opgesomde punten van mening verschillen. Een daarvan is punt twee: 'de koningin heeft voorkeur voor jonge raat'. In de praktijk van het bijenhouden heb ik meermaals waargenomen dat de moeder het vertikte om over te stappen van de oude raat naar de maagdelijke uitgebouwde kersverse raat. Een zwerm geeft in de meeste gevallen de voorkeur aan oude goed ruikende raat. Bij een collega-imker nam een zwerm zijn intrek in een zonnewassmelter waar nog wat oude half omgesmolten raat in lag.

Bij punt vijf staat dat de ruimte tussen de raten smaller wordt, wat problemen zou kunnen opleveren met de warmtehuishouding. Bij 10-raamsafstandsstrippen is de raatafstand toch al te groot, dus geen bezwaar dat deze verkleind wordt. Niet voor niets worden 11-raamsstrippen gebruikt om een betere warmtehuishouding te bewerkstelligen. Wat de opslag van chemische stoffen betreft in de was heeft de schrijver volkomen gelijk, het is bar en boos. Alleen al om dit feit zou een ieder zijn eigen kunstraatfabricage ter hand moeten nemen.

Minne Bonnema, Easterein

137

advertentie

Imkerbedrijf ter overname aangeboden

Het betreft een professionele, bedrijfsmatige bijenhouderij met een uitstekend bedrijfsresultaat. Woning met schuren, bijenstal en opslag/ werkruimte op totaal $\pm 3000\text{m}^2$ grond. Zowel vanuit bedrijfsmatig als commercieel oogpunt zeer gunstig gelegen. Ook is gedeeltelijke overname bespreekbaar. Verdere informatie telefonisch verkrijgbaar bij:

Makelaardij onroerend goed - emigratie Canada
Binnenweg 9, 6745 XC De Klomp-Ede
Tel: 0318-571338, info@hvandijk.nl, www.hvandijk.nl

Nederlandse Bijenhoudersvereniging een feit

138 LLTB in vergadering

Jan Slots, voorzitter LLTB, smst' de uitslag aan de collega voorzitters

Het oude bestuur van de LLTB (zonder Joep Verhaegh)

Overzicht van het fusieproces

Bestuur van de ZLTO ondertekent de notariële stukken. V.l.n.r. notaris M. Tesser, Jos van der Dussen en Aat Rietveld.

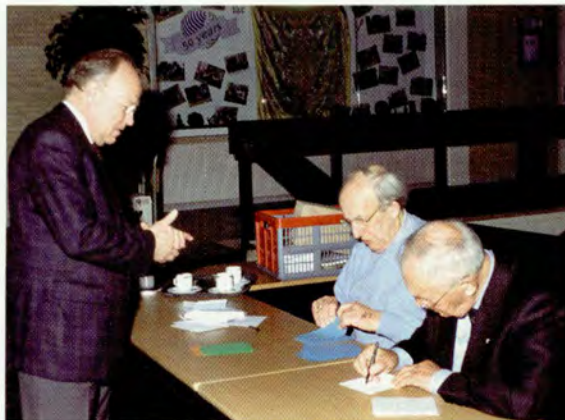
De notaris van de LLTB

De stemcommissie LLTB: Piet Donkers en Jan Caris

Marga Canters haalt de stembiljetten op.

Onder toezicht van de notaris Mr. J.J.M. ten Berge tellen de oud VBBN-bestuursleden P. Muntjewerf (rechts) en G. Henseler de stemmen: 0% tegen, 100% voor.

De zichtbaar opgeluchte voorzitter Jos Plaizier neemt de felicitaties van notaris Ten Berge in ontvangst.

Een staande ovatie voor de Nederlandse Bijenhoudersvereniging

Geslaagde Open Dag Propol

Pim Lemmers

Op 25 maart jl. hield ProPol een open dag voor belangstellenden. En het werd een groot succes. Bijna 400 bezoekers uit het gehele land bezochten die zaterdag het enorme bedrijfspand op het industrieterrein in Zwaag. Het zou die dag voor vele imkers tevens een weerzien met oude bekenden worden.

Hoeveel flessen van die heerlijke Ambrosiawijnen zullen er inmiddels aan de man en vrouw gebracht zijn? Dat zullen er ongetwijfeld vele miljoenen zijn geweest. Het geheim van de wijnen? 'Dat is deels te danken aan het etiket met zijn nostalgische uitstraling', legt Herman Groen, een van de twee eigenaars van ProPol Produkten, uit. 'Daarnaast zorgt de aparte zoete smaak dat de wijn bij een breed publiek geliefd is.'

'Wie gaat er mee voor een rondleiding?', roept Sander Klaassen, voedingstechnoloog bij ProPol. Binnen een paar tellen sluit een grote groep belangstellenden zich bij hem aan. Op professionele wijze wordt uitgelegd dat de tankopslag een capaciteit van 200.000 liter wijn heeft. Sander moet zijn best doen om boven het geluid van de machines uit te komen. Want ook tijdens de open dag draait het machinepark op volle toeren. Voordat de wijn naar de filterkamers gaat, worden nog tal van kruiden en honing (Nederlandse lindehoning) aan de wijn toegevoegd. Via de bottelarij gaan de gevulde flessen wijn naar de inpakhal, waar zij vervolgens worden geëtiketteerd en ingepakt. Nadat de pallets met krimpfolie zijn ingewikkeld, is de partij klaar voor verzending naar de consument.

Een geslaagde dag

Het magazijn, waar ook de VBBN-kraam met Roel ten Klei te vinden is, is omgetoverd tot een grote wijnproeverij. Hier maken de bezoekers kennis met de twee nieuwe troeven van het bedrijf: Ambrosia-Honing/Cranberry en Ambrosia-Honing/Vlierbessenwijn. Een stuk verderop stralen de twee eigenaars van ProPol Produkten, Johan Diergaarde en Herman Groen, van oor tot oor. Er wordt door de twee volop handjes geschud. Sinds 1987 zijn zij de stuwende krachten achter het succes van ProPol, dat veel verder gaat dan alleen de Ambrosiawijnen. Zo bevat het assortiment stuifmeel, propolis, koninginnengelei zeep, snoep enzovoort.

Tegen half vier is de open dag ten einde. Herman

Groen oogt wat vermoeid, maar is zichtbaar tevreden en opgelucht: 'Het was in één woord fantastisch al die belangstelling én de aanwezigheid van het Bijenhuis', glimlacht Groen. 'Ik denk dat we echt mogen terugkijken op een geslaagde dag. De belangstellenden hebben een goede indruk gekregen van het verwerkingsproces van onze Ambrosia-produkten. Jammer dat we op zo'n dag niet langer konden praten met de mensen die van heinde en verre waren gekomen. De reacties van de bezoekers waren goed. Er zal zeker een vervolg op komen.'

advertentie

ZATERDAG 17 JUNI 2006

van 10.00 tot 17.00 uur wederom

OPEN DAG

bij imkersbedrijf De Werkbij te Rhenen

MET O.A.:

OBSERVATIE-BIENKAST

KUNSTRAAT EN KAARSEN GIETEN

BIJENSTAL MET O.A. SPIEGELKORF

KORFVLECHTEN • STOELNMATTEN

HONING-SLINGEREN EN -AFVULLEN

EN DIVERSE ANDERE STANDS!

* Informatiestands bijenverenigingen VBBN en ANI *

* Verkoop van honing- en imkersartikelen met diverse leuke aanbiedingen *

* Zelf bijenwaskaarsen rollen voor de kinderen * Mandenmaker *

* Verder is er koffie, thee, frisdrank, broodjes en natuurlijk honingkoek en honingwafels *

U bent 17 juni van harte welkom op de Noordelijke Meentsteeg 18, 3911 SE in Rhenen.

Meer informatie? Ga naar www.dewerkbij.nl, mail info@dewerkbij.nl of bel 037 61 29 42

DeWerkbij GRATIS TOEGANG!

Oproep aan fotograferende imkers en andere bijenliefhebbers

Marleen Boerjan, hoofdredacteur BIJEN

Het besluit van de algemene ledenvergaderingen van de Imkersbond van LLTB, de VBBN en de Bijenhouders van de ZLTO om de 'Nederlandse Bijenhouders Vereniging' op te richten is per 1 april jl. een feit geworden, en dat is zeker geen grap. Dat de oprichting van de Nederlandse Bijenhoudersvereniging veelal positieve gevolgen heeft voor het werk van de vele vrijwilligers die zich voor de Nederlandse bijenhouderij inzetten, zal voor iedereen duidelijk zijn. Voor het blad BIJEN zijn de consequenties wel erg drastisch: na 15 jaargangen komt er een nieuw verenigingsblad.

In januari 2007 ontvangen de leden van de NBV een verenigingsblad volledig in kleur en gedrukt op A4-formaat. De huidige redactie van BIJEN is al volop bezig met de voorbereidingen om te komen tot een nieuwe vormgeving en indeling en het zoeken naar een nieuwe naam.

Hoe het nieuwe verenigingsblad eruit komt te zien is nog niet bekend, maar we weten al wel dat in het nieuwe blad illustraties en foto's een belangrijke plaats in zullen nemen. We willen een moderne vormgeving. Foto's van goede kwaliteit zijn daarvan een essentieel onderdeel. In de huidige redactie zit een aantal fotografen, maar steeds weer blijkt dat we materiaal voor illustraties te kort komen. Daarom willen we de redactie uitbreiden met een fotowerkgroep. Het is de bedoeling dat de fotowerkgroep in nauwe samenwerking met de redactie de illustraties zal gaan verzorgen. De precieze werkwijze zal zich in de loop van de tijd uitkristalliseren.

De taken van de fotowerkgroep kunnen als volgt worden omschreven:

- Het aanleggen van een beeldarchief waaruit de redactie en de vormgever kan putten. In dit beeldarchief zitten algemene foto's met o.a. bijenonderwerpen en drachtplanten.
- Op verzoek van de redactie kan aan de fotowerkgroep gevraagd worden om specifieke foto's aan te leveren. Bijvoorbeeld van een actuele activiteit binnen de Nederlandse Bijenhoudersvereniging (markt, studiedag enz.) of van een specifiek onderwerp.

Oproep

Heeft u plezier in het maken van foto's van diverse imker- en andere bijenspecifieke onderwerpen en denkt u dat u minstens vier uur per maand beschikbaar heeft, stuur dan een berichtje naar redactie@vbbn.nl of een briefje t.a.v. de Redactie BIJEN, Postbus 90, 6720 AB Bennekom.

In de maand juni nodigen wij u uit voor een bijeenkomst waarin we onze plannen verder toelichten en waarin we een werkwijze zullen bespreken.

141

Pas op met koninginnengelei!

Voordat een jongeman in dienst ging gaf hij aan zijn moeder een glazen pot vol koninginnengelei in bewaring. Zij was op haar beurt bekend met de verjongende eigenschappen van deze gelei. Toen de zoon na een groot aantal maanden met verlof naar huis ging werd hij op het station opgewacht door een jonge vrouw met een kinderwagen. De jonge vrouw, die sprekend op zijn moeder leek maar dan dertig jaar jonger, rende naar hem toe en viel hem om de hals. 'Je herkent je moeder zeker niet meer' zei ze. 'Jawel', stamelde hij, 'maar hoe zit het met die baby?'. 'Dat is je vader' antwoordde ze, 'die heb ik teveel van het goedje uit die glazen pot gegeven'.

Klaus Nowottnick, Kleinschmalkalden, Duitsland

Bron

Leipziger Bienen-Zeitung Oct/Nov 1958 met een tekening van Riebe

Amerikaans vuilbroed

Gevallen of vermoedens van Amerikaans vuilbroed (AVB) moeten altijd gemeld worden bij de AID te Kerkrade: 045-54 64 185.

Uitwintering 2006

Bijensterfte en hoe nu verder

Romée van der Zee

De bijensterfte lijkt ook dit voorjaar omvangrijk. Met behulp van www.beefriend.org en samenwerking met onderzoekers uit Duitsland probeert Romée van der Zee duidelijkheid te krijgen over de mogelijke oorzaken van de bijensterfte dit voorjaar en de voorafgaande jaren. *Beefriends.org* is een voortzetting en uitbreiding van de inventarisatie naar bijensterfte die Romée van der Zee in 2003 op *Bijenhouden.nl* en in BIJEN is gestart.

142 In dit artikel geeft Romée een toelichting op haar onderzoek en de resultaten tot nu. In de volgende maanden zal zij de ontwikkelingen via *Beefriends.org* volgen. (Marleen Boerjan, hoofdredacteur BIJEN)

In 1977 begon ik met bijenhouden, een jaar waarin de imkerij in de ban was van de verdwijnsiekte. Het was niet de eerste epidemie die de bijenhouderij in de twintigste eeuw trof. De fameuze broeder Adam beschrijft reeds in zijn boek *Meine Betriebsweise* dat hij op zoek was naar een bijenras dat beter bestand zou zijn tegen de tracheeënmijs (*Acarapis woodi*). De veroorzaker van de sterfte in 1919 van 90% van de bijenvolken in Engeland. In 1977 werd *Nosema apis* in combinatie met de slechte weersomstandigheden en verkeerd imkeren als de oorzaak van de massale bijensterfte aangewezen.

Vanaf 1978 bereikten ons berichten over grote bijensterfte in Duitsland als gevolg van een nieuwe parasiet: de varroamijs. Enige jaren later was Nederland aan de beurt en werd de mijs met nicotine uit de beroker opgewacht.

En dan bereiken ons vanaf 2000 opnieuw berichten over het uitvallen van volken. Het echte moment van wakker worden was de neergang van hét icoon uit de Nederlandse bijenhouderij, het carnicebevruchtungsstation op Schiermonnikoog in 2002. Oorzaak onbekend. Het volgend voorjaar verloor een kleine groep imkers bijna alle volken.

De eerste monitor

Ik had al eerder via het internet kengetallen verzameld over de imkerij en besloot op zo'n kort mogelijke termijn de omvang en enige kenmerken van de bijensterfte in beeld te brengen. Met steun van P. Jager werd in enkele weken een vragenlijst opgesteld, ingesloten in *Bijen* van april 2003 en geplaatst op

bijenhouden.nl. Uit de analyse van de ingezonden vragenlijsten (531) (BIJEN van september 2003) kwam naar voren dat de bijensterfte aan verreweg het grootste deel van de imkers voorbij gegaan was, maar dat een beperkt aantal imkers zwaar getroffen was. Hetzelfde verschijnsel deed zich voor in mijn aselechte, telefonische steekproef (346) in april 2004.

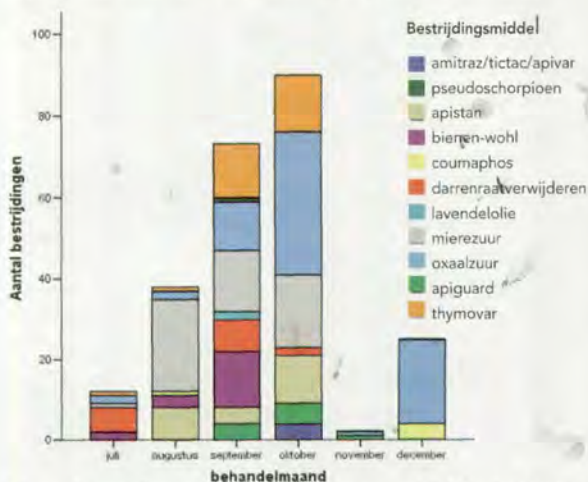
Intmiddels had ik goede banden aangeknoopt met onderzoekers die zich in andere landen met de monitoring van de bijensterfte bezig hielden. Ook bij hen een beperkte groep getroffen imkers maar wel aanmerkelijk hoger dan bij ons. De heersende verklaring was dat imkers te laat waren met hun varroabestrijding of die verkeerd uitvoerden. Maar waarom zou er dan zo'n groot verschil zijn tussen Centraal Europa en de randgebieden?

De uitwintering 2004/2005 liet voor het eerst weer een rustig beeld zien. Geen uitval van betekenis. En nu, in 2006, is het op een aantal standen opnieuw raak.

Wat te doen?

Een oplossing kan alleen worden gevonden door over een reeks van jaren precies te volgen onder welke omstandigheden de bijensterfte zich voordoet. Er is bij onderzoekers een sterk besef dat op Europees niveau moet worden samengewerkt.

In Duitsland is in 2005 begonnen met een groot onderzoek dat gefinancierd wordt door Bayer, Syngenta en BASF. Voor deze gelegenheid werd een

Figuur 1: aantal varroabestrijdingen per maand (jul t/m dec 2005)
Bron: www.beefriends.org

Figuur 2: bijensterfte tot eind april 2006 in Vlaanderen en Nederland. Bron: www.beefriends.org

convenant opgesteld tussen Boerenorganisatie, Duitse Imkerbond, De Beroepsimkerbond, voornoemde Chemische bedrijven en de Duitse (bijen)onderzoeksinstituten. Er wordt intensief gevolgd hoe de bijenvolken van 112 imkers zich ontwikkelen, welke bespuitingen er in de omgeving plaatsvinden, en wanneer de imkers bestrijden. Op iedere stand worden vier keer per jaar monsters genomen, die worden ingevroren, zodat bij problemen met terugwerkende kracht een analyse kan worden uitgevoerd. Deze aanpak is overtuigend en zou uitgebreid moeten worden naar Nederland. Vanuit deze onderzoekers bestond ook belangstelling voor het inventariserende onderzoek dat ik inmiddels ontwikkeld heb.

Ik was eind 2004 tot de conclusie gekomen dat een algemene vragenlijst in BIJEN geen bijdrage was tot de oplossing. De respons was in 2003 al matig, en de reactie op de PPO-Bijen-vragen, 46 stuks, hebben mij daarin bevestigd. Daar kun je geen conclusie aan verbinden, behalve dat je imkers achter de broek moet zitten voor medewerking. In 2005 heb ik een epidemiologisch model ontwikkeld. Daarin kwantificeerde ik de handelingen die imkers in de bijenvolken verrichten, en hun gevolgen voor de bijenvolken. Zo ontstonden een aantal indicatoren. Denk daarbij aan broedontwikkeling, omvang van de volken, tijdstip en wijze van bestrijding, bijenras enz. Het doel van dit model is te voorspellen onder welke omstandigheden, op welke standen zich bijensterfte zou kunnen voordoen. Om de medewerking van imkers te verkrijgen verpakte ik het in een kastkaartproject.

Het kastkaartproject

Met de software die ik schreef kunnen imkers op het internet een kastkaart bijhouden. Hoe dat precies werkt kunt u op www.beefriends.org lezen. De handelingen en observaties van deelnemende imkers worden opgeslagen in een database en gelijktijdig omgezet in een grafische kastkaart. Bovendien is op allerlei grafieken te volgen wat andere imkers doen. Ik geef hierbij een voorbeeld (figuur1) van de varroabestrijdingen per maand zoals die in de tweede helft van 2005 werden uitgevoerd.

Omdat nieuwe deelnemers regelmatig met terugwerkende kracht hun kastkaart invullen, zult u bij controle op het internet zien, dat deze grafiek inmiddels veranderd is. Hetzelfde geldt voor het bestrijdingsoverzicht van dit jaar, dat verandert per dag. Over de onderdelen van dit kastkaartproject zal ik de komende maanden regelmatig in BIJEN schrijven. De kastkaartgegevens vormen de basis voor het achterliggende epidemiologisch onderzoek.

143

De uitwintering 2006

Aan de afdelingen, voor zover mij bekend, deed ik begin april een oproep om te inventariseren wat de omvang van de bijensterfte was. Deze kon eveneens worden ingebracht op www.beefriends.org. (figuur 2). Zoals uit de grafiek blijkt is de bijensterfte 2006 omvangrijk. Een interessante vraag is of degenen die in 2003 bijensterfte ondervonden, nu opnieuw getroffen zijn. Door deze uitwinteringsinventarisatie steeds in de eerste helft van april te herhalen ontstaat hierover duidelijkheid.

Wat te doen op korte termijn?

Opvallend is dat imkers die met elkaar een stand delen, ook de bijensterfte delen. Het ligt voor de hand om zoveel mogelijk de bijen op een eigen standplaats onder te brengen. Maar dat zal niet altijd mogelijk zijn. Zolang de oorzaak onbekend is, is het verder raadzaam om de uitwisseling van doppen, moeren, bijen, broed en imkermateriaal te vermijden. Niet alleen met andere imkers, maar ook binnen uw eigen volken. Plaats kunstzwermen geheel op kunstraat. Er zijn enkele imkers die geen bestrijding uitvoeren, b.v. degenen die met primorski- of andere varroatolerante moeren werken. De grote meerderheid bestrijdt wel. Voor hen geldt, doe het op tijd en op de goede manier. Deelnemers aan het kastkaartproject krijgen automatisch een e-mail wanneer in de onderzoekspopulatie de mijtbelasting een schadegrens overschrijdt.

De thermosublimator

Peter Elshout

Door ruimtegebrek in BIJEN 15(1): 18 (2006) is de tekst van een totaal afwijkende oxaalzuurverdampster niet afgedrukt. Wel is de foto van dit kleinood geplaatst. Deze zo afwijkende verdampster is door zijn eenvoud, zijn functionaliteit en zijn relatieve veiligheid voor zowel de imker als de bijen zeker een publicatie waard.

144

De Thermosublimator, een Sloveense vinding, bestaat uit twee flinterdunne aluminium bakjes met daar tussen in een rond gebogen stukje aluminium gaas. In het onderste bakje is plaats voor een waxinelichtje, in het bovenste bakje wordt de benodigde hoeveelheid oxaalzuur gedaan. D.m.v. het gazen kokertje wordt afstand gecreëerd tussen beide bakjes. Zouden er bijen op het licht van het kaarsje afkomen dan belet het gaas dat zij geroosterd worden. Om de bijen te weren wordt een druppeltje kruidnagelolie aan het zuur toegevoegd. De kruidnagelolie zal verdampen voordat de oxaalzuurdihydraat in damp overgaat. Door de geur van de kruidnagelolie zullen de bijen van de verdampster wegluchten. Doordat ze daarna minder compact op elkaar kruipen kan de oxaalzuurdamp zich beter tussen de bijen verspreiden.

De mini verdampster is achter (bij een achterbehandelingskast), onder (bij een kast met verhoogde bodem) en boven (bij stapelkasten) een volk inzetbaar. In het laatste geval is een lege bak nodig om ruimte te creëren voor de verdampster. Omdat voor de brandende kaars zuurstof nodig is, blijft de vliegspleet tijdens de behandeling open of wordt hoogstens met een lap afgeschermd. Op deze manier kunnen veel volken, bijna gelijktijdig, in een korte tijd behandeld worden.

Een ontstoken thermosublimator, opgesteld in de hoek van een lege bak, op de bovenlatten van een bijenvolk. Foto: P. Elshout.

De imker kan na het ontsteken van het laatste waxinelichtje een wandelingetje van een twintig minuten maken om contact met de zuurdampen te vermijden. De oxaalzuurdampen zijn daarna opgetrokken. De verdampsters, de afscherming voor de vliegspleten en de eventuele lege bakken worden vervolgens verwijderd. Waren de volken vrij van gesloten broed dan is hiermee de mijtenbestrijding afgesloten.

Overzicht oxaalzuurverdampsters

merknaam	www. of e-mail	Opening in mm	Volt	aanb.Amp. accu	Watt	tijd-schakelaar	verhit duur min.	Pil of Granulaat	prijs €
Varrox	www.biocontrol.ch	14x90	12	12	150	nee	2,5+1	G en P	90+26
VarrEX	www.varrex.ch	8,5x55	12	7,5	120	nee/ja	2	P	98/37
Oxamat	www.alfranseder.de	Nvt	12	12	115	ja	4,5	P en G	130
GTM	GTM Metaalbouw Mitterweg 5	Ø 12,5	Nvt	Nvt	nvt	nee	1,5	P en G	150
GTM + ventilator	A-4153 Peilstein 0043 699/11549051	Ø 12,5	Nvt	Nvt	nvt	nee	1,5	P en G	195
Thermo-sublimator	Svecarstvo.jurkkovic@siol.net	Nvt	Nvt	Nvt	nvt	nee	5 á 10	P en G	6 st./40

Erica Bänziger, Het gouden honingboek

Ton Thissen

Een beetje boekhandel beschikt vandaag de dag over een flink aantal vierkante meters kookboeken. Koken is in. Wellicht heeft dat te maken met het opkomend verschijnsel van de huisman. De titels wijzen tenminste in die richting: het nieuwe koken, het anders koken, koken op eigen benen, uitgekiend koken, slim koken, koken voor meer dagen.

Ook de buitenlandse keuken mag zich in de belangstelling van velen verheugen: naast Indisch en Chinees valt er ook te koken op z'n Indiaas, Mexicaans, Marokkaans etc.

Minder in aantal zijn de exemplaren die zich met één kookwijze bezighouden, zoals grillen of met één voedingsmiddel zoals asperges of met één ingrediënt zoals asijn.

De teksten zijn allemaal in uiterst vriendelijke woorden geformuleerd – het vroegere gebiedende 'men neme', 'men snijde', 'men schille' is definitief van de baan – en de foto's zijn al om op te vreten.

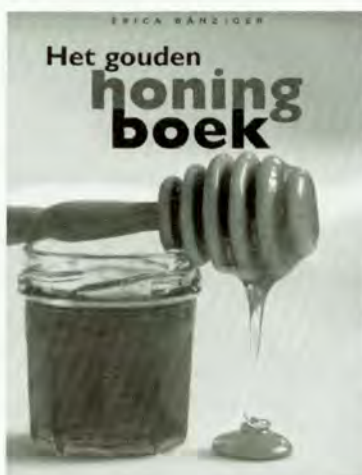
Het gouden honingboek

De Zwitserse culinair schrijfster Erica Bänziger heeft aan de laatste hierboven genoemde categorie nog een werkje toegevoegd dat zich uitsluitend met honing bezighoudt. Het is getiteld: Het gouden honingboek en verscheen in 2001 te Lenzburg Zwitserland onder de titel: Das goldene Buch vom Honig. Het is in 2005 in de vertaling van Kim Maclean verschenen bij uitgeverij De Lantaarn te Soest onder ISBN 90 5426 323 7.

Waar het recepten met honing betreft zal het u waarschijnlijk hetzelfde vergaan als mij. Op met name markten e.d. kom ik wel eens een standje tegen met meestal gebak. Van wat ik dan erg lekker vind schaf ik voor een euro een paar losse tekstverwerkte recepten aan die ik thuisgekomen in een map steek. En dat is het dan.

Meer dan recepten

Een boek is toch wat anders. Het komt bij de andere kookboeken in de keuken te staan, valt je daarom nog wel eens in handen en kan zo je creativiteit wekken. Recepten vind je trouwens genoeg in 'Het gouden

honingboek' – om precies te zijn: 50 – in drie categorieën: hartige en zoete hoofdgerechten; desserts en ijspecialiteiten; groot en klein gebak. Alle recepten hebben een naam, bevatten een opsomming van de ingrediënten en een overzicht van de uit te voeren handelingen. Van een flink aantal vertoont een prachtige foto het eindproduct. Dat doen alle kookboeken zult u zeggen. Dat is ook zo, maar in Het gouden honingboek gaat aan de recepten nog het een en ander vooraf. Want – zo vermeldt de flap – Bänziger is meer dan alleen een

schrijfster van recepten. Het zwaartepunt bij haar werk aan dit soort boeken is altijd het product, het voedingsmiddel. Dat onderzoekt zij in eerste instantie om het daarna in een volgende fase (het receptenoverzicht) te integreren in een gezonde, moderne keuken.

En zo worden wij in haar boek van 120 pagina's eerst getraakteerd op 60 pagina's Wetenswaardigheden. Als je die hebt doorgenomen kun je je als leek prima handhaven in een gezelschap imkers. Zelfs als het over zo iets speciaals gaat als koninginnengelei. Het staat er allemaal in.

PR

We hebben het als imkers noodgedwongen steeds vaker over de wijze waarop wij de imkerij, het bijenhouden kunnen stimuleren. Daarbij valt mij op dat we het daarover bijna altijd binnenskamers hebben. We richten ons bijna nooit op het grote publiek. In een doorsnee boekhandel b.v. tref je nauwelijks of geen informatie aan over bijen. Ook niet op de tijdschriften-afdeling.

Het is de onmiskenbare verdienste van Erica Bänziger dat ze behalve een prachtig kookboek over honinggerechten ook nog eens het brede kookpubliek heeft weten te bereiken met haar informatie over de grote betekenis van de honingbij voor de bestuiving van onze cultuurgewassen, het instandhouden van de biologische diversiteit en voor de voeding van mens en dier. Als het over PR gaat zouden wij bij haar eens in de leer moeten.

Van harte aanbevolen. Het boek is o.a. te koop in het Bijenhuis Wageningen, prijs €12,50.

Bij gepraat (48)

Eric Blankert, voorzitter ABTB

Toen ik zaterdag 4 maart naar het zalencentrum 'De Roos' gemeente Beek reed voor onze historische algemene ledenvergadering gingen allerlei gedachten door me heen.

Kan ik deze vergadering, gelet op soms emotionele, persoonlijke en soms met eigen belang van personen, waar wij vandaag over besluiten, zo leiden dat de sfeer van de afgelopen jaren waarin naar elkaar geluisterd werd, handhaven? Achteraf kan geconcludeerd worden dat een ieder zonder aanzien des persoons het woord heeft kunnen voeren. Voor deze bijdrage ben ik onze

afdelingsvertegenwoordigers dankbaar. Op de formulieren die wij terug ontvingen op onze ledenraadpleging van december 2005 stonden vele emotionele oproepen. Vooral ouderen die vele jaren lid zijn en die van een AOW dienen rond te komen verzochten voornamelijk de contributie laag te houden. Door de rente van het in het verleden opgebouwde vermogen ontvangt ieder lid per jaar ± €6,- vermindering van de reële contributie, dit als voortzetting van het in het verleden altijd ontvangen dividend van de Honingzemerij. Voorts door de bestuurskosten te matigen heeft de imkerbond ABTB financieel goed geboerd. Van de subsidiemogelijkheden zoals deze in het beleidsplan van de Imkerbond ABTB zijn verwerkt, is slechts beperkt door de afdelingen gebruik gemaakt omdat veel werd bereikt door deze activiteiten met lage kosten tot stand te brengen. Daar waar wij de weg van samenwerken zoeken en zochten, worden er nu belemmeringen opgeworpen door uitstappen uit de redactie van BIJEN en het kiezen van een eigen weg van de fusie organisaties waarbij niet samenwerken maar het gedoogd mee mogen doen centraal staat. Dit wordt door mij betreurd, echter ik wens niet in problemen te denken, maar in oplossingen. Thans staan we voor de uitdaging met de ANI niet alleen de belangen van onze eigen leden te dienen maar ook een alternatief te zijn. Wellicht dat dit dan de prikkel kan zijn voor allen om goed te presteren. Voor alle openheid onderstaand de uitslag van de stemming zoals deze is gehouden tijdens de algemene ledenvergadering:

Zelfstandigheid Imkersbond ABTB:

'Het Hoofdbestuur van de imkersbond ABTB stelt na raadpleging van haar leden de Algemene Vergadering voor de imkersbond ABTB zelfstandig voort te laten bestaan.'

- Eens 30 stemmen
- Niet mee eens 7 stemmen

Het voorstel is aangenomen

Samenwerking met de ANI

'Het Hoofdbestuur van de imkersbond ABTB stelt na raadpleging van haar leden de Algemene Vergadering

voor te onderzoeken of en op welke terreinen een nauwe samenwerking met de ANI kan plaatsvinden.'

- Eens 30 stemmen
- Niet mee eens 7 stemmen

Het voorstel is aangenomen

Bedrijfsraad

'Het Hoofdbestuur van de imkersbond ABTB heeft kennisgenomen van het feit dat de 3 te fuseren bonden voornemens zijn uit de Bedrijfsraad te stappen en stelt de Algemene Vergadering voor om tezamen met de ANI alles in het werk te stellen om de Bedrijfsraad als contactorgaan met de overheid voort te laten bestaan al dan niet aangevuld met andere leden.'

- Eens 30 stemmen
- Niet mee eens 7 stemmen

Het voorstel is aangenomen

Blad BIJEN

'Het Hoofdbestuur van de imkersbond ABTB heeft kennisgenomen van het feit dat de 3 te fuseren bonden de samenwerking in het blad BIJEN hebben opgezegd per 31 december 2006 en stelt de Algemene Vergadering voor te onderzoeken of voortzetting van een blad BIJEN in een of andere vorm mogelijk is.'

- Eens 32 stemmen
- Niet mee eens 5 stemmen

Het voorstel is aangenomen

Vermogen van de ABTB

'Het Hoofdbestuur van de imkersbond ABTB stelt de Algemene Vergadering voor, het vermogen te handhaven zoals afgesproken in het beleidsplan 2005-2007 en het rendement aan te wenden ter verlaging van de contributie.'

- Eens 24 stemmen
- Niet mee eens 13 stemmen

Het voorstel is aangenomen

De contributie afdracht aan het hoofdbestuur is overeenkomstig de begroting voor 2007 vastgesteld op €22,-. In de pauze van de vergadering, terwijl de dikke sneeuwvlokken neerdaarvelden, werd voor elke afdeling 1x voor bestuur en 1x voor de bijengezondheid coördinator een exemplaar uitgereikt 'Gezonde Bijen, ziekte en plagen die onze bijen kunnen treffen' uitgereikt. De uitgave is tot stand gekomen op initiatief van onze organisatie in samenwerking met ANI, Bond van Bijenhouders ZLTO en LLTB. In de redactie hadden zitting Jasenka van Doren, Piet van Schaik, Ton Thissen en Jan Peter Willemsen, illustraties van Jeanette van der Aa, Lay-out Arno Kok. Voorts ook een woord van dank aan de afgevaardigden van besturen waarin namens onze bond Arno Kok en Gerard van de Kamp zitting hadden. Digitaal zal het boekwerk ook op de website van de organisaties worden gezet zodat de inhoud valt te downloaden. Aanmaak van meer exemplaren voor de leden zal nog door het bestuur worden onderzocht.

De penningmeester A. Kok en de vice-voorzitter G. van der Kamp hadden in 2004 te kennen gegeven eventueel eerder te stoppen, hiervoor waren ter vergadering geen kandidaten.

Dhr. Peter Arts, Prins Bernhardstraat 19, 7064 GC Silvolde,

E: peter.arts@xs4all.nl is inmiddels bereid gevonden het penningmeesterschap van Arno Kok over te nemen. Niet uit onwil maar onder druk van de omstandigheden en de zorg een ieder weer een veilig huiswaarts bij schermlicht te kunnen geven is pas op een extra bestuursvergadering op 10 maart aandacht aan het afscheid van beide personen gegeven kunnen worden. Door een grote belangeloze inzet is veel tot stand gebracht; de informatiefolder, de bondsvlag, het gestalte geven van de bijengezondheid etc. Ondergetekende en Arie van Doornink waren aftredend en herkiesbaar en zijn met een zeer gewaardeerd applaus opnieuw herkozen.

Op verzoek van en met dhr. Pots uit Oldenzaal zal het bestuur de mogelijkheden onderzoeken promotie standmateriaal te ontwikkelen. Waarbij aangemerkt is dat ook gebruik gemaakt kan worden van het promotiemateriaal aanwezig in het Bijenhuis te Wageningen dat destijds is aangeschaft door de Bedrijfsraad. Dank nog voor de aanwezigheid van imkerorganisaties; E. Beindorff ANI, G. Linders LLTB, R. Nijman VBBN.

• De op 18 maart in Wageningen in het Bijenhuis gehouden bijeenkomst voor honingkeurmeesters georganiseerd door de commissie Bijenproducten van de Bedrijfsraad van alle imkerorganisaties, was een groot succes. De bijeenkomst had tot doel met keurmeesters aanpassingen in het keuringsreglement en formulieren door te nemen en te beproeven aan de hand van meegenomen bij voorkeur niet perfecte producten.

Of het nu door het laatst gestelde was, maar in omvang zouden de inzendingen in de schaduw van een nationale honingkeuring kunnen staan. Joop Kamps van LLTB die veel werk heeft verricht en de mede-commissieleden elke keer voor nieuwe keuzes stelde, hield een gloedvol betoog voor het waarom van de verandering en waarom zoveel mogelijk subjectieve beoordeling dient verdwijnen.

Immers dezelfde pot honing moet op dezelfde wijze in Groningen als in Zeeland of Limburg worden gekeurd. Aan de hand van een Power Pointpresentatie werden de belangrijkste zaken doorgenomen. Na de lunchpauze werd in groepen gewerkt met de nieuwe keuringsformulieren. Ter eer en glorie van Joop en de inspanningen van de commissie, deze vergaderde vele malen per jaar, bleek op een aantal aanpassingen na het keuringsformulier een succes, eenzelfde pot in één klasse op meerder tafels gekeurd ontvingen hetzelfde eindcijfer. Knopen zullen nog doorgehakt moeten worden of de kleur van bijenwas vastgelegd in ral-kleurennummers een reden van aftrek punten kan zijn. Een aspect dat hierbij een rol speelt is de keuring van bijenproducten; een kwaliteit- of een schoonheidskeuring of een combinatie van beiden. In een bijeenkomst van april zal de commissie knopen door hakken. Het aangepaste reglement zal aan de registreerden en diegenen die een uitnodiging voor voornoemde bijeenkomst hadden ontvangen worden toegestuurd. Evenals aan de webbeheerder van de organisaties worden aangeboden. Na de keuring mocht ik de discussie leiden waarbij de standpunten van de aanwezigen voor het voetlicht kwamen zodat deze in de besluitvorming van de commissie goed gewogen kunnen worden. Kortom een geslaagde bijeenkomst die mede op verzoek van de aanwezigen zeker een vervolg dient te krijgen. De commissie in de huidige samenstelling heeft hierin zeker zin in en vertrouwt er op

dat de besturen hiervoor de ruimte te geven. In een volgende bijdrage zal ik trachten u te informeren over ons jaarlijks bindingsuitje voor de afdelingen, het overleg met het bestuur van de ANI, onze zoektocht naar redactieleden, kortom alles wat op ons imkerpad komt. P.S. Denkt u aan de registratie van het verplaatsen van uw bijenvolken! Vermeldt op uw kasten duidelijk naam- en adresgegevens.

Uit het Hoofdbestuur 9 maart 2006

Rob Nijman, secretaris VBBN

Op zaterdag 1 april is de ALV. Daar ligt het voorstel te komen tot fusie tussen de VBBN, ZLTO en de LLTB. De verwachtingen zijn positief. Daarom is de kans groot dat dit wel eens de laatste vergadering zal zijn van het hoofdbestuur van de VBBN. We wachten af. Veel tijd is ingeruimd voor de korte verslagen die zijn gemaakt door de verschillende HB leden bij het bezoek aan de groepen en bijeenkomsten.

Mededelingen

• Groep Achterhoek: zorgen maakt men zich over het snel vergrijzend imkerbestand. Om educatie te bedrijven zou je juist jongere imkers moeten hebben. Er worden dit seizoen twee beginnerscursussen gegeven (Deventer en Winterswijk).

• Groep Friesland: de stukken voor de ALV doorgenomen.

Waarderende woorden werden uitgesproken naar het hoofdbestuur. Er is veel werk verzet.

Enthousiasme over de voorgenomen fusie.

• Groep Groningen: het zakelijke deel van de vergadering werd vlot afgehandeld. De fusie is prima. Enthousiaste reacties.

Wel stelde men de vraag hoe of de derde partij, LLTB, bij de fusie is betrokken. Het HB lid geeft uitleg.

Een anonieme brief met negatieve opmerkingen over PPO-Bijen en het voorstel van commissie Onderzoek werd voorgelezen. Met de brief is door de vergadering verder niets gedaan. Wel heeft de vergadering de volgende opmerking gemaakt over PPO-Bijen: in de notitie van de commissie Onderzoek staat dat PPO-Bijen per jaar ongeveer €300.000,- ontvangt. De aanwezigen vinden dat PPO-Bijen met dit bedrag zich best wat meer kan profileren naar de bijenhouders toe.

• Groep Rivierengebied: lof werd geuit over fusie. Over afdeling Handel werd opgemerkt dat een korting voor leden zeer gewenst is. Verder worden in de groep basis- en vervolgcursussen gehouden.

• Groep Zeeland: een basiscursus werd gehouden. Twee jaar geleden is er een laatste regionale avond gehouden. Walcheren heeft op dit moment problemen bij de organisatie van een imkerdag op 25 mei. De depothouder

in Zeeland is gestopt.

• Groep Noord Holland: Bob de Held is, na vele jaren actief voorzitter van de groep te zijn geweest, afgetreden. Een opvolger als voorzitter is gevonden en ook een secretaris is toegetreden tot het bestuur.

Verslag ALV ABTB 4 maart 2006

Volgens traditie gaat een lid van het HB op bezoek bij de ALV van een zustervereniging. Veel discussie kwam los toen de fusie van VBBN met ZLTO en LLTB gesproken werd.

Met vijf voorstellen heeft het bestuur een ledenraadpleging gehouden. Over elk voorstel werd een schriftelijke stemming gehouden. (Zie ABTB, Bijgepraat (48) pagina 147). Verslag themadag Non-Bijeen

Themadag 'Reizen met gezonde bijen', gehouden op zaterdag 18 februari 2006 in het plaatsje Bunde (D). Een zeer gevarieerd programma. Ongeveer 100 imkers waren aanwezig waarvan de helft imkers uit Nederland. Het initiatief voor deze dag lag bij NoN-Bijeen en Kreisimker-verband.

148 Twee inleidingen over Amerikaans vuilbroed (AVB). Hoe men in Duitsland en in Nederland omgaat met AVB. Daarna werd door twee juristen het grensoverschrijdend reizen met bijen belicht vanuit de twee landen. 'Aan welke voorwaarden moet je voldoen, en hoe regel je dat als je bijen over de grens brengt (heen of terug)?'. Als laatste onderwerp 'Waarom is bij reizen met de bijen de kennis van de plaatselijke omstandigheden en contacten met de lokale imkerorganisaties belangrijk?'. Het was een gezellige en goed georganiseerde dag. Veel opgestoken, leuke contacten gemaakt en dat voor €10,- en een potje honing. Het potje honing was voor de bewoners van het huis waar we te gast waren.

De inleidingen werden afwisselend in het Nederlands, Duits en Gronings gehouden.

Gang van zaken ALV

De verdeling van taken tijdens de ALV werd doorgenomen. Stembriefjes worden op de gebruikelijke manier verzorgd door het secretariaat. Het stembureau zal worden gevormd door de oud-voorzitters van de VBBN. Jos Plaizier zal de erekrans uitreiken. Voor bloemen zal het secretariaat zorgen.

Jaap ten Berge, de begeleider van het fusieproces, is op onze ALV aanwezig. Hij zal eventueel toelichting kunnen geven op vragen over de fusie. Een kandidaat-notaris is aanwezig voor het maken van een proces-verbaal van het fusiebesluit.

Ans Vunderink, echtgenote van onze oud-voorzitter, wordt gevraagd de prijzen van het Dick Vunderinkfonds uit te reiken.

Middagprogramma

De twee lezingen staan in het teken van de dracht voor bijen. Omdat Eva Schild hiermee affiniteit heeft is zij gevraagd de twee sprekers te introduceren en de discussie aan het einde te leiden.

Vervolg 'De bijensteek', applicatiecursus en speciale kast. Als gevolg van de teleurstellende uitslag van het onderzoek MS en bijensteek blijft dit onderwerp voorlopig rusten. De ontwikkeling van de speciale bijenkast voor mensen met een handicap blijven we volgen bij onze zuiderburen in Vlaanderen. Externe zaken

Op 18 april zal Jos Plaizier twee ambtenaren LNV ontvangen in het Bijenhuis. Hij zal de ontwikkelingen van de bijenteelt belichten en hen rondleiden door het Bijenhuis.

Sluiting

Jos Plaizier sluit deze vergadering. De volgende vergadering staat gepland op donderdag 6 april als eerste Hoofdbestuursvergadering van de NBV.

Resultaten 2006 van de aanvragen voor het Dick Vunderinkfonds

Jos Plaizier, voorzitter VBBN

Zoals bekend is door u tijdens de ALV van 29 maart 2003 het Dick Vunderinkfonds ingesteld. De doelstelling was om stimuleringssubsidies te verstrekken voor projecten die de bijenhouderij in Nederland zouden promoten. De oproep om projectvoorstellen in te dienen die voor subsidie in aanmerking komen heeft in BIJEN 14(7/8): 219-220 (2005) gestaan, de deadline van indienen was bepaald op 1 december 2005. Het fonds geeft per jaar €1.000,- aan rente.

Bij de toekenning wordt geen onderscheid gemaakt tussen organisaties: alle imkers komen in principe voor een prijs in aanmerking. Het is verder niet de bedoeling, dat toekenning van een bijdrage de kosten van het initiatief moet dekken (max 50%). Het is ook niet de bedoeling, dat initiatieven in een bepaalde volgorde worden gewaardeerd. Het is een stimuleringsbijdrage.

De PR-commissie heeft op verzoek van het bestuur van het fonds een advies uitgebracht over de toekenning van de subsidies. Het bestuur van het Dick Vunderinkfonds bestaat uit Huib Koel, Henk Zomerdijk en ikzelf.

Van de penningmeester van de VBBN werd vernomen dat het rentebedrag van vorig niet geheel was opgesoupeerd. Er was dus iets meer geld beschikbaar dan de verwachte €1.000,-. Er zijn zes aanvragen binnengekomen. Maar het totale aangevraagde bedrag overstijgt ruim de beschikbare €1.000,-.

Er zijn twee aanvragen ingediend waarvan het bestuur van het Dick Vunderinkfonds vond dat dit te veel van het beschikbare bedrag opsoupeerde. Deze beide aanvragen zijn gehonoreerd met €250,-. Daarmee konden alle aanvragen geheel of ten dele worden gehonoreerd.

Ik zal u beknopt de zes gehonoreerde aanvragen schetsen en ik zal daarna van elk project een vertegenwoordiger vragen naar voren te komen om een oorkonde in ontvangst te nemen en een waardebon van het toe te kennen bedrag. We vragen aan mevrouw Ans Vunderink om deze oorkonden en waardebonnen uit te reiken.

Er zijn echter twee aanvragen bij van een vereniging die deel uitmaakt van de BvB ZLTO en die hebben vandaag, zoals u zult begrijpen een andere bijeenkomst voorrang gegeven. De waardebon met het toegekende bedrag zal hen worden toegestuurd.

Elly en Anne Hollander uit Schalkwijk

Zij hebben al enige ervaring met het houden van een voorlichtingspraatje op de basisschool. Volgend jaar willen

ze in samenwerking met de leerkracht van groep 4 een lespakket ontwikkelen. De kinderen krijgen dan les over bijen en worden in een bijenstal ontvangen om het met eigen ogen te aanschouwen.

Het bestuur van het Dick Vunderinkfonds acht dit een belangrijke activiteit gericht op de jeugd in het dorp en zal een grote impact hebben op PR voor het houden van bijen.

Gevraagd €200,-; toegekend €200,-.

Wim Backx, voorzitter van de Bijenhoudersbond Kring de Baronie

Een vereniging van de BvB ZLTO.

Kring de Baronie is een samenwerkingsverband tussen 13 plaatselijke imkersverenigingen in Brabant. Ze willen het jubileum van het 50 jaar bestaan van dat samenwerkingsverband vieren met een groot opgezette Open Dag.

Gemikt wordt op een opkomst van circa 2000 personen. Voor het opzetten van deze dag vragen ze een bijdrage aan het Dick Vunderinkfonds.

Het bestuur van het Dick Vunderink fonds acht dit een goed voorbeeld om met 13 verenigingen tezamen een groots evenement op te zetten.

Gevraagd: elke bijdrage is welkom en toegekend €250,-.

Henk Vermeulen uit Budel

Een vereniging van de BvB ZLTO.

De imkersvereniging uit Budel heeft een drachtplantentuin en daarbij een instructielokaal met bijenhal. Vele bezoekers komen hier op af. De bijen staan afgescheiden met een glaswand en als de imker een demonstratie geeft in de bijen is er geen communicatie mogelijk van de imkers met de bezoekers. Een tweeweg intercomsysteem kan dit oplossen. Daarvoor vragen ze een bijdrage uit het Dick Vunderinkfonds.

Het bestuur van het Dick Vunderinkfonds acht dit een goede aanschaf en het zal de PR waarde van de bijenhal vergroten.

Gevraagd €150,-; toegekend €150,-.

Gerrit Freije van het Carnicastation op Schiermonnikoog

De Stichting Schiermonnikoog wil informatiepanelen plaatsen bij het Carnicateeltstation op Schiermonnikoog. Dit station heeft sinds een jaar een nieuwe plek en ligt nu langs een weg. Er zullen in het zomerseizoen vele mensen passeren en er worden dan vele excursies uitgevoerd. Gevraagd wordt een bijdrage om een weerbestendig informatiepaneel te maken.

Het bestuur van het Dick Vunderinkfonds acht dit een goede PR actie voor het promoten van bijen aan toeristen van Schiermonnikoog.

Gevraagd €250,-; toegekend €250,-.

Harrie Konninger uit Haaksbergen

Imkervereniging 'De Heidebloem' in Haaksbergen viert in 2006 zijn 100-jarig jubileum. Er worden vele activiteiten georganiseerd. Er worden braakliggende akkers ingezaaid met drachtplanten, er wordt een open dag georganiseerd voor belangstellenden en er zijn activiteiten op de basisscholen in Haaksbergen.

Voor de financiering vraagt de vereniging een bijdrage

uit het Dick Vunderinkfonds.

Het bestuur van het Dick Vunderinkfonds vindt deze acties een goede PR voor de bijenhouderij. De acties op de basisscholen kunnen de belangstelling wekken van kinderen voor het bijenhouden.

Gevraagd €500,-; toegekend €250,-.

A. Vernooij uit Wageningen

In Wageningen wordt geprobeerd om het gebied de 'Wageningse Eng' opnieuw in te richten en mooier te maken. De vereniging heeft het plan ingediend om een deel van het gebied, net als honderd jaar geleden, opnieuw met boekweit in te zaaien. Ze willen de boekweit ook oogsten en bij de molen in Wageningen laten malen. In principe wordt het gemalen boekweit verkocht aan een pannenkoekenrestaurant.

Ze vragen een bijdrage voor de aanschaf van boekweitzaad en het bewerken van de grond.

Het bestuur van het Dick Vunderinkfonds vindt dit een goed initiatief. Het zal een mooie PR opleveren voor de plaatselijke bijenhoudersvereniging en cultuurhistorisch gezien is dit van grote waarde en kan daarbij een belangrijke voorbeeldfunctie hebben.

Gevraagd €250,-; toegekend €250,-.

bijen

CURSUSSEN

Cursus koninginnenteelt

Op zaterdag 24 juni, 10.00 uur, start Carnicavereniging-Oost een 2-daagse cursus koninginnenteelt in Glanerbrug. Aan bod komen de 'starter' en het 'overlarven'. Er zal materiaal gebruikt worden van Carnica Hoffmann en Carnica Celle. De tweede cursusdag is op vrijdag 7 juli, 19.00 uur (Einwabekästchen (EWK's) maken en koninginnen merken en invoeren). Kosten €25,- incl. bevruchte koningin. Inl.: Roelof Waaijer, 053-46 12 416, E: roelofwaaijer@home.nl, Frans Halman, 053-46 11 162 of info@carnicaverenigingooost.nl